

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu**

**Bankovní produkty a služby poskytované
nepodnikatelským subjektům**

Iveta Šudová

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iveta ŠUDOVÁ**
Osobní číslo: **E09213**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Bankovní produkty a služby poskytované
nepodnikatelským subjektům**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Stanovení cíle práce

1. Bankovní systém v ČR
2. Banka a její vymezení
3. Aktivní a pasivní bankovní produkty
4. Komparace produktů vybraných bankovních domů
5. Formulace závěru

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK J., UKLEIN J. Bankovníctví. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN: 80-210-1715-5
ČERNOHORSKÝ J. Základy financí. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. ISBN: 978-80-7395-203-7
PŮLPÁNOVÁ S. Komerční bankovníctví v České republice. Praha: VŠE Praha, 2007. ISBN: 978-80-245-1180-1
REVENDA Z. A KOL. Peněžní ekonomie a bankovníctví. Praha: Management Press, 1998. ISBN: 80-85943-49-2
ZEMAN V., MELUZÍN T. Bankovníctví - 1. díl. Brno: Cerm, 2006. ISBN: 80-214-3255-1

Vedoucí bakalářské práce: Ing. František Sejkora
Ústav ekonomiky a managementu

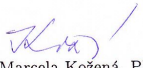
Datum zadání bakalářské práce: 14. června 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 22. června 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2012

Iveta Šudová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Františku Sejkorovi za jeho odbornou pomoc, náměty a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Chtěla bych mu také poděkovat za ochotu a čas, který mi věnoval při zpracování této práce.

ANOTACE

Tato práce je zaměřena na bankovní produkty a služby, které banky poskytují fyzickým osobám. Jedná se o aktivní, pasivní a neutrální bankovní obchody. Praktická část analyzuje a porovnává studentské účty a spotřebitelské úvěry největších bankovních institucí u nás: České spořitelny, Komerční banky a ČSOB.

KLÍČOVÁ SLOVA

Centrální banka, obchodní banka, bankovní produkty a služby, studentský účet, spotřebitelský úvěr

TITLE

Bank products and services provided to non-business entities

ANNOTATION

The paper focuses on bank products and services that banks provide to non-business customers. These services and products include active, passive and neutral bank transactions. The practical part of the paper analyses and compares student's accounts and consumer credits provided by Česká spořitelna, Komerční banka, and ČSOB, the most important bank institutions based in the Czech Republic.

KEYWORDS

Central bank, commercial bank, bank products and services, student account, consumer credit

OBSAH

ÚVOD	11
1 VZNIK PENĚŽ	13
2 BANKOVNÍ SOUSTAVA.....	15
2.1 CENTRÁLNÍ BANKA.....	16
2.2 OBCHODNÍ BANKA.....	17
2.2.1 <i>Vývoj obchodních bank na našem území.....</i>	<i>18</i>
2.3 ČESKÝ BANKOVNÍ SYSTÉM.....	19
3 DRUHY OBCHODNÍCH BANK.....	21
3.1 UNIVERZÁLNÍ BANKY	21
3.2 SPOŘITELNY	22
3.3 HYPOTEČNÍ BANKY	22
3.4 STAVEBNÍ SPOŘITELNY	23
4 BANKOVNÍ PRODUKTY.....	25
4.1 PASIVNÍ BANKOVNÍ OBCHODY	25
4.1.1 <i>Vklady.....</i>	<i>26</i>
4.2 AKTIVNÍ BANKOVNÍ OBCHODY	27
4.2.1 <i>Kontokorentní úvěr.....</i>	<i>28</i>
4.2.2 <i>Hypoteční úvěr.....</i>	<i>29</i>
4.2.3 <i>Spotřebitelský úvěr.....</i>	<i>30</i>
4.3 NEUTRÁLNÍ BANKOVNÍ OBCHODY	30
4.3.1 <i>Hotovostní platební styk.....</i>	<i>30</i>
4.3.2 <i>Bezhotovostní platební styk.....</i>	<i>31</i>
5 ZPŮSOBY ÚROČENÍ, SPLÁCENÍ A ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRŮ	33
5.1 ÚROČENÍ ÚVĚRŮ.....	33
5.2 SPLÁCENÍ ÚVĚRŮ.....	33
5.3 ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRŮ	34
5.3.1 <i>Ručení.....</i>	<i>34</i>
5.3.2 <i>Zástavní právo.....</i>	<i>34</i>
5.3.3 <i>Postoupení pohledávek.....</i>	<i>35</i>
5.3.4 <i>Smluvní pokuta.....</i>	<i>35</i>
6 ANALÝZA STUDENTSKÝCH ÚČTŮ A SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ U VYBRANÝCH BANK	36
6.1 ČESKÁ SPOŘITELNA	36
6.1.1 <i>Obecné informace o České spořitelně.....</i>	<i>36</i>
6.1.2 <i>Osobní účet ČS Student.....</i>	<i>38</i>
6.1.3 <i>Spotřebitelský úvěr.....</i>	<i>40</i>
6.2 KOMERČNÍ BANKA	41
6.2.1 <i>Obecné informace o Komerční bance.....</i>	<i>41</i>
6.2.2 <i>G2.2.....</i>	<i>43</i>
6.2.3 <i>Půjčka bez rizika – Osobní úvěr.....</i>	<i>45</i>
6.3 ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA	46
6.3.1 <i>Obecné informace o ČSOB.....</i>	<i>46</i>
6.3.2 <i>ČSOB Studentské konto Plus.....</i>	<i>47</i>
6.3.3 <i>ČSOB Půjčka na cokoliv.....</i>	<i>48</i>
6.4 KOMPARECE PRODUKTŮ VYBRANÝCH BANKOVNÍCH INSTITUCÍ	49
6.4.1 <i>Studentské účty.....</i>	<i>49</i>
6.4.2 <i>Spotřebitelské úvěry.....</i>	<i>52</i>
ZÁVĚR.....	55
POUŽITÁ LITERATURA.....	57
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Měsíční ceny za produkty a služby Standard.....	38
Tabulka 2: Měsíční ceny za produkty a služby Plus.....	39
Tabulka 3: Nadstandardní služby balíčku G2.2.....	44
Tabulka 4: Srovnání poplatků u studentských účtů vybraných bank	50
Tabulka 5: Porovnání spotřebitelských úvěrů	53

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Dceřiné společnosti ČS	37
Obrázek 2: Dceřiné společnosti KB.....	42
Obrázek 3: Dceřiné společnosti ČSOB.....	47
Obrázek 4: Přehled využívaných studentských účtů	51
Obrázek 5: Ceny spotřebitelských úvěrů v Evropě	54

SEZNAM ZKRATEK

ad.	a další
aj.	a jiné
apod.	a podobně
a. s.	akciová společnost
atd.	a tak dále
CBCB	Czech Banking Credit Bureau
CC ČNB	Clearingové centrum České národní banky
č.	číslo
ČMSS	Českomoravská stavební spořitelna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
FO	fyzická osoba
IPB	Investiční a poštovní banka
ISIC	International Student Identity Card
KB	Komerční banka
Kč	koruna česká
max.	maximální/ě
např.	například
p. a.	per annum
PIN	Personal Identification Number
PO	právnícká osoba
pol.	polovina
popř.	popřípadě
r.	rok
resp.	respektive
RPSN	roční procentní sazba nákladů
Sb.	Sbírka zákonů
SG	Societe Generale
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
tj.	to je

tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
USA	United States of America
VŠ	vysoká škola
VOŠ	vyšší odborná škola

ÚVOD

Pro tuto bakalářskou práci byla vybrána problematika bankovního sektoru. Práce bude zaměřena na bankovní produkty a služby poskytované nepodnikatelským subjektům. Tyto produkty se dělí na aktivní, pasivní a neutrální obchodní produkty, záleží na zobrazení v rozvaze banky.

Téma práce bylo zvoleno proto, že je tato problematika z pohledu fyzické osoby velice zajímavá. Každý den se lidé setkávají s pojmy týkající se bankovního sektoru, ať už v tisku, ve škole či v televizi, kde banky svými reklamami lákají klienty na své produkty a služby. Proto se tato práce zaměří na celý bankovní systém a bankovní produkty.

Cílem práce je analyzovat všeobecně bankovní produkty poskytované nepodnikatelským subjektům. V praktické části této práce je hlavním úkolem detailněji se zaměřit na studentské účty a spotřebitelské úvěry vybraných bankovních institucí a poté je porovnat mezi sebou.

První část se bude zabývat podstatou a vznikem peněz, jelikož bez existence peněz by nemohl vzniknout ani samotné bankovníctví. Bude blíže pojednáno o historickém vývoji hotovostních a bezhotovostních peněz, které v dnešní době dominují.

Druhá část bude zaměřena na bankovní soustavu, což je v podstatě seskupení bank na daném území, jejich vzájemné vazby a vazby k okolí. Existuje několik členění bankovních soustav, nejčastěji jsou bankovní soustavy děleny na jednostupňové a dvoustupňové a na univerzální bankovní systém a specializovaný bankovní systém. Předmětem této práce však bude detailněji popsat dvoustupňový bankovní systém, kam patří centrální banka a obchodní banky. Obchodní banky budou detailněji rozebrány, i co se týče jejich vývoje na našem území.

Třetí část se opět vrátí k obchodním bankám. Budou popsány nejznámější druhy obchodních bank, např. univerzální banky, hypoteční banky, spořitelny a stavební spořitelny.

Čtvrtá část bude zaměřena na samotné bankovní produkty, které lze členit na aktivní, pasivní a neutrální bankovní obchody, jak už bylo zmíněno výše. Detailněji budou popsány ty produkty, kterých nepodnikatelské subjekty využívají nejvíce. Z pasivních bankovních produktů to budou především běžné a spořicí účty, z aktivních bankovních produktů to bude spotřebitelský, hypoteční a kontokorentní úvěr. U neutrálních bankovních produktů budou zmíněny především platební instrumenty.

Pátá část se bude věnovat více aktivním bankovním produktům. Bude zde stručná zmínka o splácení, úročení a zajištění úvěrů. Úvěry mohou být zajištěny mnoha způsoby, avšak tato práce se bude zabývat pouze čtyřmi nejčastějšími druhy: ručením, zástavním právem, postoupením pohledávek a smluvní pokutou.

Poslední část bude analyzovat zástupce aktivních a pasivních bankovních produktů největších bank u nás: České spořitelny, Komerční banky a ČSOB. Z pasivních produktů to budou studentské účty. Pro zajímavost byl proveden menší průzkum mezi studenty. Z aktivních bankovních produktů to budou spotřebitelské úvěry, kterých využívá stále více lidí i když některým z nich zapříčinily dokonce osobní bankrot. Přesto mnoho lidí spotřebitelské úvěry využívá, kromě nákupu spotřebního zboží, také právě na krytí jiných úvěrů.

Pro lepší orientaci v problematice budou uváděny u jednotlivých produktů ilustrativní příklady, které se později mezi sebou porovnají. Snad tento způsob umožní čtenářům lepší představu o bankovních produktech, které u nás jednotlivé bankovní domy nabízejí.

1 VZNIK PENĚZ

Bez vzniku a existence peněz by nemohlo vzniknout ani bankovníctví. Celá historie bankovníctví je spjata s oběhem peněz. Proto bude zmíněna nejprve podstata peněz.

Peníze nevznikly žádným objevem, ale přirozeně s výrobou a směnou zboží. Jejich vznik sahá hluboko do minulosti a prošel neobyčejně složitým vývojem. Na počátku vývoje byla prostá výměna dvou zboží (tzv. barter = naturální směna). Ve funkcích peněz se především objevoval dobytek. Ne náhodou se peníze v latině řeknou „pecunia“, což znamená dobytek. Dále v úloze peněz vystupovaly kameny, různé potraviny, peří kolibříků apod. Přestože se barterové obchody provozují ještě dnes v různých zemích, je tato forma překonána existencí neplnohodnotných, tj. papírových peněz. Důvodem bylo především obtížné nalézání někoho s přesně opačnými záměry a nedělitelnost některých druhů zboží. Ovšem i tato forma peněz je postupně překonávána a začíná se stávat minulostí.[1]

„Vrcholem vývoje zbožových peněz byla etapa, v níž peněžní funkce srůstaly s materiálními substancemi vzácných kovů, především zlata. V této souvislosti se hovoří o procesu monetizace zlata. Prakticky se monetizace zlata projevila ražbou zlatých mincí ve státních mincovnách. Těžko můžeme tento proces časově vymezit, ale s jistou dávkou nepřesnosti můžeme říci, že vrcholí na přelomu 19. a 20. století.“[1; str. 9] Proč se právě zlato využívalo v platebních transakcích? Prvním důvodem byly výborné vlastnosti zlata, ať už dělitelnost, trvanlivost a malá opotřebovatelnost. Druhým důvodem byla velká hodnota v malém množství kovu.

Po tomto vrcholu nastává zcela opačný proces – proces demonetizace zlata, který trvá dodnes. Hlavní příčinou nástupu demonetizace byl nedostatek zlata. Razí se neplnohodnotné mince, emitují se bankovky, státočky, směňky, státní dluhopisy apod. Zlaté mince jsou nahrazovány papírovými, které byly zpočátku ještě směnitelné za zlato.

V současnosti jsou i papírové peníze nahrazovány a to tzv. žirovými (bezhotovostními) penězi (především z ekonomických důvodů, jako např. větší bezpečnost, vyšší rychlost peněžních operací, nižší náklady oběhu, snadnější manipulace, ale i další důvody).

System funguje tak, že banka svým klientům otevře účet (nejčastěji běžný účet) a na příjmové straně eviduje všechny příjmy klienta, na výdejové straně všechny úhrady závazků. Pokud příjmy převažují nad výdaji, mluvíme o kreditním zůstatku. V opačném případě mluvíme o tzv. debetu. Bezhotovostní peníze na bankovních účtech vystupují jednak jako vklady neboli depozita a zároveň jako prostředek k placení.

Na závěr může být řečeno, že obě emise peněz, jak hotovostních peněz, tak bankovních peněz, vznikají stejným způsobem, především prostřednictvím úvěru. Jen s tím rozdílem, že hotovostní peníze může emitovat pouze centrální banka, zatímco bezhotovostní peníze mohou kromě centrální banky emitovat také obchodní banky, resp. ty instituce, které poskytují úvěry.

2 BANKOVNÍ SOUSTAVA

Téměř v každé zemi působí určitý počet bank, které se různě člení, např. podle rozsahu a druhu vykonávaných bankovních obchodů, velikosti, právní formy a dalších hledisek. Mluví se zde o národní bankovní soustavě.

„Bankovní soustava je souhrn bank působících na daném území, jejich vzájemné vazby a vazby k okolí.“[2; str. 106]

Kromě národní bankovní soustavy jsou zakládány také mezinárodní bankovní instituce, které plní speciální úkoly a vykonávají vymezené funkce. Tyto instituce vznikají z iniciativy vlád, mezinárodních orgánů a dalších případných subjektů.

Existují dva druhy bankovních soustav, které jsou členěny podle toho, zda je či není institucionálně oddělena centrální banka se svými funkcemi od ostatních bank. Jedná se o:

- jednostupňovou bankovní soustavu a
- dvoustupňovou bankovní soustavu.

„Jednostupňový bankovní systém historicky předchází dvoustupňovému. V jeho rámci neexistovala centrální banka, veškeré bankovní činnosti byly prováděny komerčními bankami (včetně emise hotovostního oběživa). Za jakousi renesanci jednostupňového bankovního systému je možné považovat teorii tzv. svobodného bankovníctví (free banking), která předpokládá zrušení centrální banky, jejíž současné funkce by jednak přešly na volně si konkurující komerční banky a jednak by byly nahrazeny samoregulujícím trhem.“[9; str. 121] Tento systém se uplatňoval především ve 20. století v centrálně plánovaných ekonomikách. Ani Česká republika není výjimkou, i zde existovala monobanka a to Státní banka československá.

Ve dvoustupňové bankovní soustavě stojí zvlášť centrální banka a ostatní banky. Centrální banka plní speciální funkce, např. provádí měnovou politiku a tím zabezpečuje měnovou (popř. cenovou) stabilitu, emituje hotovostní peníze a reguluje bankovní trh. Ostatní banky pouze zprostředkovávají pohyby dočasně volných peněžních prostředků a provádějí činnost na ziskovém principu.[3]

Dále bankovní soustavy mohou být rozděleny podle toho, zda je či není institucionálně odděleno komerční a investiční bankovníctví. Jde tedy o:

- univerzální bankovní systém a
- specializovaný bankovní systém.

„Model univerzálního bankovníctví je založen na tom, že banky mohou poskytovat celou paletu bankovních produktů.“[7; str. 9] To znamená, že banky mohou nejen přijímat vklady, poskytovat úvěry a zprostředkovávat platební styk, ale také mohou poskytovat emisní obchody s cennými papíry, fúze, akvizice atd. Tento typ bankovní soustavy je typický pro evropské země, výjimkou není ani Česká republika.

Model specializovaného bankovníctví je založen na skutečnosti, že banka může poskytovat buď komerční činnosti nebo investiční činnosti. „Důvodem oddělení komerčních a investičních činností je oddělení informací získaných při poskytování úvěrů (banka získá jinak nedostupné informace o podnicích, jimž poskytuje úvěry – např. strategické plány, investiční záměry, detailní finanční informace a přehledy apod.) od investičních činností, kdy by všichni investoři, zejména na organizovaných trzích jako jsou burzy, měly mít stejné informace. Tento systém byl donedávna aplikován zejména v USA a Velké Británii.“[3; str. 200]

Další kapitola se bude zabývat pouze dvoustupňovou bankovní soustavou, jejíž součástí je centrální banka a ostatní banky.

2.1 Centrální banka

„Mezi nejdůležitější příčiny vzniku centrálních bank lze uvést špatné finanční hospodaření vlád či panovníka, nedostatek zdrojů mincovního kovu, ale především integrační procesy, v nichž se utvářely národní ekonomiky s jednotným vnitřním trhem.“[1; str. 24]

Centrální banky vznikaly dvojím způsobem. Buď z již existující obchodní banky, kdy byla obchodní banka pověřena výkonem činnosti centrální banky nebo byly založeny jako nové instituce.

„První centrální banka vznikla v 17. století převážná většina až ve 20. století. V České republice vznikla centrální banka v roce 1926.“[3; str. 71]

Centrální banka neboli cedulová banka je výjimečná tím, že je to emisní monopol. To znamená, že jako jediná banka může emitovat hotovostní peníze. Dále centrální banka provádí měnovou politiku. Nastavuje úrokové sazby a další nástroje měnové politiky s cílem dosáhnout měnové (popř. cenové) stability. Centrální banka je také oprávněna k regulaci bankovního systému, kdy nastavuje a kontroluje dodržování pravidel všech ostatních bank.

Mezi základní funkce centrální banky patří:

1. Emise hotovostních peněz – vydávání bankovek a mincí, stanovení rozměrů, hmotnosti, materiálu, vzhledu, nominální hodnoty hotovostních peněz atd.,
2. Provádění měnové politiky – operace na volném trhu, kurzové intervence, ovlivňování diskontní sazby, úvěrový limit (hlavní cíl: cenová (měnová) stabilita),
3. Bankovní regulace a dohled – stanovování a kontrolování pravidel činnosti bankovních institucí, přidělování bankovních licencí, poskytování úvěrů ostatním bankám, které jsou ve špatné finanční situaci,
4. Banka bank – přijímání vkladů od bank, poskytování úvěrů bankám, realizování platebního styku mezi bankami (tzv. clearing),
5. Banka státu – vedení účtů státního rozpočtu, správa státního dluhu, vedení účtu prezidenta republiky,
6. Správce devizových rezerv – shromažďování devizových rezerv a operování s nimi na devizovém trhu, devizová regulace, stanovování cen zlata v bankovních operacích, vydávání devizových licencí, provádění devizové kontroly,
7. Reprezentant měnové politiky státu v zahraničí – informování veřejnosti o měnovém vývoji, zastupování státu na zasedáních mezinárodních měnových institucí.

V České republice je centrální bankou Česká národní banka. V čele stojí sedmičlenná bankovní rada, jejíž členové jsou jmenováni prezidentem republiky na šest let. Tato bankovní rada je složena z guvernéra banky, dvou viceguvernéřů a čtyř členů bankovní rady. Česká národní banka spolupracuje i s centrálními bankami jiných zemí.

2.2 Obchodní banka

„Jméno banka je původu italského, odvozeno od slova banco, tj. stůl, jehož užívali penězoměnci, vykládající na trhu nebo jiných veřejných místech své peněžní skříň.“[20]

Obchodní banka je podnikatelský subjekt, jehož činnost je upravena zákonem č. 21/1992 Sb. o bankách ve znění pozdějších předpisů. „Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které

- a) přijímají vklady od veřejnosti, a
- b) poskytují úvěry,

a které k výkonu činností podle písmen a) a b) mají bankovní licenci.“[13]

Nákup vkladů je podstatnou vlastností, která činí banku bankou. Nákup a prodej peněz probíhá na principu návratnosti. To znamená, že vklady představují pro banku závazek vůči vkladateli, a úvěr (půjčka) jsou peníze dočasně poskytnuté vypůjčovateli. Kromě zprostředkování pohybu dočasně volných finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty banka může dále např. investovat do cenných papírů, poskytovat záruky, obstarávat inkaso, provádět směnářenskou činnost, obchodovat s devizami, pronajímat bezpečnostní schránky a mnoho dalších.

Mezi základní funkce obchodní banky patří:

- a) finanční zprostředkování – umístování získaných finančních prostředků tam, kde to přinese maximální zhodnocení,
- b) emise bezhotovostních peněz – poskytováním bezhotovostních úvěrů emitují nové peníze do ekonomiky,
- c) provádění bezhotovostního platebního styku – vedení běžných účtů, provádění bezhotovostních převodů,
- d) fiduciární služby – řízení a správa investic, aktiv a portfolií, poradenství, praktické řízení emisí cenných papírů, fúzí a akvizic.

Kromě těchto vyjmenovaných činností obchodní banka často poskytuje svým klientům i právní poradenství v takových oblastech, jako jsou transakce s nemovitostmi, závěti apod., finanční leasing, finanční makléřství, poskytuje záruky, provádí směnářenskou činnost, poskytuje bankovní informace, pronajímá bezpečnostní schránky aj.

2.2.1 Vývoj obchodních bank na našem území

V roce 1918, když vznikla Československá republika, bylo na našem území 301 obchodních akciových bank. Do 20. let jejich počet ovšem klesl na 114. „V r. 1938 působilo v českých zemích 23 akciových obchodních bank, 16 bank provozované jako společnost s ručením omezeným a asi 80 bankovních domů, tzn. bank jednotlivců nebo více vlastníků sdružených ve veřejné nebo komanditní společnosti. Vedoucí postavení mělo 9 velkobank a koncerny Živnobanky a společný koncern Anglo-Pragobanky a Agrární banky. Mezi nimi probíhal konkurenční boj, z něhož vycházela vítězně Živnobanka. Obchodní banky měly univerzální charakter. Důsledkem centralizačního procesu v období okupace 1939 - 1945 působilo na začátku r. 1945 u nás pouze 10 akciových bank.“[8; str. 27]

„Od roku 1948 byl celý peněžní systém podřízen centrálně řízené ekonomice a dosavadní bankovní systém se sloučil do jednoho. Půjčky obyvatelstvu poskytovala Státní spořitelna, a to převážně půjčky mladému manželství se státním příspěvkem za každé narozené dítě.“[10; str. 13]

V r. 1950 vznikla Státní banka československá jako ústřední a provozní banka, což způsobilo zánik prakticky všech obchodních bank. Od roku 1958 byly poskytovány i půjčky na nákup některého druhu zboží, např. rádií, fotoaparátů či televizorů. Do této doby byla zadluženost obyvatelstva velmi nízká.

V roce 1965 byla založena Československá obchodní banka jako banka specializovaná. Specializovala se především na devizové operace a na úvěrový a platební styk se zahraničím. Její obchodní charakter byl však potlačen působením příkazního systému plánování.

Až v 2. pol. 80. let se zadluženost obyvatelstva mírně zvýšila, protože se začal poskytovat státní příspěvek na výstavbu a modernizaci rodinných domů. Lidé zvýšili svůj zájem o úvěry poskytované k výstavbě rodinných domků, přičemž tyto dlouhodobé úvěry byly hodně levné s nízkým úrokem.

„Pád komunismu, v roce 1989, znamenal pro Československo těžký úkol, a to vytvořit z hospodářství zcela vlastněného a řízeného státem, co nejrychleji a nejlépe fungující tržní ekonomiku. Pro tento úkol neexistoval žádný precedens. Privatizační postupy, používané zejména na Západě, byly téměř nepoužitelné. Zahraniční investoři soustředili svůj kapitál do země ve velmi omezené míře.“[10; str. 14]

„V tomto roce byla Státní banka československá rozdělena na Státní banku československou, která působila jako ústřední banka, a na Komerční banky Praha. Již v průběhu roku 1990 vzniklo 6 nových bank (Agrobanka, Pragobanka, Poštovní banka ad.) a řada dalších žádala o udělení licence.“[8; str. 27]

Od poloviny 90. let se začaly nabízet také hypoteční úvěry, a to zejména pomocí komerčních bank a jedinou specializovanou hypoteční bankou Českomoravskou hypoteční bankou. V roce 1994 v České republice působilo 44 bank. Od roku 2000 je zde patrný velký růst dlouhodobé zadluženosti domácností.[8];[10]

2.3 Český bankovní systém

Je sice důležité znát definici bankovního systému, jeho rozdělení ze dvou hledisek a mnoho dalších skutečností. Nicméně k čemu by byla teorie bez praktické ukázky. Proto je

v této kapitole stručně rozebrán bankovní systém konkrétní země, jak jinak než České republiky.

Český bankovní systém je založen, jak již bylo uvedeno dříve, na principu dvoustupňového univerzálního bankovníctví s existencí specializovaných druhů bank – stavebními spořitelny, hypotečními bankami a některými dalšími specializovanými bankami (je především myšlena Konsolidační banka, Česká exportní banka a Českomoravská záruční a rozvojová banka), které jsou dále doplněny úvěrovými družstvy.

„Základní složkou českého bankovního systému jsou univerzální banky, mezi nimiž svým podílem dominují tři velké banky: Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s. a Komerční banka, a. s.“[9; str. 122] Všechny tyto tři dominující banky budou předmětem praktické části této práce. Do specializovaných bank jsou řazeny stavební spořitelny, které mohou poskytovat pouze stavební spoření a související produkty, Českomoravská záruční a rozvojová banka a Česká expertní banka.

Českomoravská záruční a rozvojová banka byla založena v roce 1992 za účelem podporování malých a středních podniků. Tuto podporu zajišťuje díky poskytování cenově zvýhodněných záruk za úvěry poskytované komerčními bankami. Tato banka je také zprostředkovatelem několika státních programů na podporu malého a středního podnikání. V roce 1994 byla založena Česká exportní banka za účelem podporování vývozu prostřednictvím poskytování státem zvýhodněného financování.

V českém bankovníctví se můžeme setkat i s pobočkami zahraničních bank, které jsou u nás zakládány na základě jednotné bankovní licence a se spořitelny a úvěrními družstvy. Tyto družstva se však za banky nepovažují, jelikož podléhají speciálnímu zákonu, který je založen v podstatě na stejných principech jako zákon o bankách.

3 DRUHY OBCHODNÍCH BANK

Obchodní banky lze členit podle různých hledisek, např. podle právní formy a podle převažujících obchodů. Podle právní formy se banky dělí na:[3]

- akciové společnosti (v ČR musí být banka ze zákona pouze akciovou společností),
- družstevní společnosti (kampeličky, záložny, úvěrová družstva, ...) a
- osobní společnosti (rodinné banky specializující se zpravidla na vysoko příjmové osoby, které nabízejí správu finančního jmění).

Podle převažujících obchodů na:

- komerční banky (zejména přijímají vklady klientů, poskytují jim úvěry a zprostředkovávají platební styk),
- investiční banky (hlavní náplní je emise cenných papírů, správa cenných papírů a aktiv, investiční poradenství, poskytování dlouhodobých investičních úvěrů apod.),
- univerzální banky (provádějí komerční a zároveň i investiční činnosti),
- spořitelny (přijímají vklady a poskytují úvěry nejčastěji fyzickým osobám),
- hypoteční banky (poskytují úvěry na financování pořízení nemovitosti s tím, že musí emitovat hypoteční zástavní listy),
- stavební spořitelny (specializují se na sběr vkladů a z nich pak poskytují úvěry, které souvisejí s nemovitostmi),
- ústavy lidového peněžnictví (snahou je především uspokojit potřeby svých členů, poskytování úvěrů drobným živnostníkům a zajišťování veřejnoprávních potřeb lokálního rozvoje) a
- jiné (např. retailové banky, depozitní banky, splátkové banky, wholesale banky, clearingové banky, elektronické bankovníctví).

Nyní bude další kapitola zaměřena pouze na některé druhy bank, které jsou nejznámější. Jsou to především univerzální banky, spořitelny, stavební spořitelny a hypoteční banky.

3.1 Univerzální banky

Pro univerzální banky je typické poskytování širokého sortimentu bankovních služeb pro velký okruh klientů (PO i FO). Provádějí komerční i investiční činnosti. Univerzální banky vycházejí z německého typu bankovníctví a v dnešní době jsou nejčetnější skupinou bank.

Nevýhodou jsou vyšší náklady a někdy ztrátovost části služeb, protože široká paleta bankovních služeb vyžaduje, aby banky udržely vysokou kvalitu všech produktů za každou cenu. Naopak výhodou je kompletní obsluha klienta a větší rozložení rizik.

Nejznámější univerzální bankou je např. Česká spořitelna, a. s., Komerční banka, a. s., ČSOB, a. s., Raiffeisenbank, a. s., Expandia banka, a. s., Equa bank, a. s., Volksbank CZ, a. s., Živnostenská banka, a. s. atd.

3.2 Spořitelny

„Spořitelny představují starší článek bankovní soustavy. Jde o podniky, které provozují všechny druhy bankovních obchodů s tím, že v pasívních operacích věnují zvláštní pozornost soustředování úspor obyvatelstva a v aktivních obchodech zauímají největší význam dlouhodobé půjčky obyvatelstvu, samosprávným celkům a státu.“[8; str. 27] Vznikaly již ve druhé polovině 18. století v Anglii a v Německu původně jako regionální (městské) banky. Myšlenka, že by chudším vrstvám pomohlo, kdyby své prostředky mohly snadno ukládat a tvořit si tak vlastní kapitál, vznikla ve Francii roku 1611, kdy o ní psal Hugo Delestre. Spořitelny podporovaly spoření chudších vrstev obyvatel, nabízely jednoduchou techniku pravidelného spoření a vysokou míru bezpečnosti vkladů. Už koncem 19. století se však původně malé obecní nebo spolkové spořitelny začaly sdružovat a nabízet samy i jiné bankovní služby, takže rozdíl mezi spořitelnou a obchodní bankou postupně zmizel a název „spořitelna“ se udržuje pouze jako tradice. Hustou sítí poboček spořitel en pomalu nahrazuje internetové bankovníctví.

„V ČR působí Česká spořitelna, která již však opustila tradici spořitelny a funguje jako klasická univerzální banka.“[3; str. 203]

3.3 Hypoteční banky

Hypoteční banky jsou specializované na poskytování dlouhodobých půjček, kdy úvěr je zajištěn zástavním právem na nemovitost. Někdy se tyto banky označují jako reálné ústavy. Patří k nejstarším druhům bank. Kromě dlouhodobého hypotečního úvěru se hypoteční banky zabývají i ostatními bankovními obchody (např. poskytují lombardní úvěry, eskontují směnky apod.).

Vkladové ústavy jsou zpravidla smíšenými hypotečními bankami, jejichž nevýhodou je velká pohyblivost vkladů a dále vyhýbavost bank poskytovat vysoké úvěry. Naopak banky emitující zástavní listy a dlužní úpisy jsou schopny poskytovat vyšší půjčky s delší dobou

splatnosti díky stabilitě zdrojů a jejich dlouhodobosti. Navíc zástavní listy a dlužní úpisy se dají dobře umístit na vzdálenějších kapitálových trzích. Hypoteční banky tohoto druhu dnes převládají kvůli svým četným výhodám. Naopak vkladové hypoteční banky jsou na ústupu.

„V ČR může hypoteční bankovníctví provádět i univerzální banka, má-li k tomu od ČNB licenci – tzn. v ČR musí být k provádění hypotečního bankovníctví povolení v bankovní licenci, ale hypoteční banka nemusí nutně fungovat jako samostatná instituce – hypoteční úvěr tak může být nabízen v rámci univerzální banky (financován však musí být stále formou emise hypotečních zástavních listů.“[3; str. 203]

Dnes mezi nejznámější banky, které poskytují hypoteční úvěr, patří: Hypoteční banka, a. s., Wüstenrot hypoteční banka, a.s., UniCredit Bank Czech Republic, a. s., Raiffeisen Bank a. s. a Komerční banka, a. s.

3.4 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny jsou samostatným typem spořitelen a jejich činnost je upravena speciálním samostatným zákonem vzhledem k rozsáhlé státní podpoře. „Tyto spořitelny se specializují na stavební spoření, kdy přijímají účelové úspory na řešení bytových potřeb občanů, a za předem stanovených podmínek poskytují cílené stavební úvěry. Klient uzavírá smlouvu zahrnující spoření i úvěr.“[8; str. 30]

Stejně jako hypoteční banky jsou stavební spořitelny specializované na financování pořízení či opravy nemovitostí. „Princip je zde oproti hypotečním bankám odlišný – nejprve musí být budoucí žadatel o úvěr účastníkem stavebního spoření (tj. ukládat nebo jednorázově uložit určité procento budoucího úvěru u stavební spořitelny) – z těchto vkladů tvoří stavební spořitelny fond, z kterého pak poskytují úvěry. Do tohoto systému nesmí přicházet v podstatě žádné jiné zdroje financování a zároveň takto získané zdroje nesmí být použity na nic jiného než na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření.“[3; str. 203]

V ČR stavební spořitelny mohou působit pouze jako samostatné instituce, tudíž potřebují získat od ČNB samostatnou licenci. V roce 1996 v České republice působilo 6 stavebních spořitelen, mezi kterými se Českomoravská stavební spořitelna řadila jako největší. Kromě této spořitelny existovaly také: Stavební spořitelna České spořitelny, Wüstenrot, Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, AR stavební spořitelna a HYPO stavební spořitelna. V roce 2008 HYPO stavební spořitelna zanikla fúzí s Raiffeisen.

Dnes patří mezi nejznámější stavební spořitelny tyto organizace: Českomoravská stavební spořitelna, a. s., Stavební spořitelna České spořitelny, a. s., Modrá pyramida stavební

spořitelna, a. s., Raiffeisen stavební spořitelna, a. s. a Wüstenrot stavební spořitelna, a. s.
Všechny stavební spořitelny jsou sdruženy v Asociaci českých stavebních spořitel.

4 BANKOVNÍ PRODUKTY

Je velmi obtížné rozčlenit bankovní produkty podle nějakých znaků kvůli jejich různorodosti a šíři poskytování těchto produktů. V teorii i v praxi se člověk může setkat s celou řadou členění, která se liší volbou kritérií, časovým hlediskem apod.

Snad všichni odborníci se shodují, že bankovní produkty členíme podle jejich zobrazení v bilanci banky. Proto na základě tohoto kritéria jsou bankovní obchody děleny na aktivní, pasivní a neutrální.

Pasivní bankovní obchody se odrážejí na pravé straně bilanční struktury, tedy v pasivech bilance banky. Banka si prostřednictvím poskytování těchto bankovních produktů opatřuje kapitál k vlastnímu podnikání, nejčastěji ve formě vkladů na požádání, termínovaných vkladů, úsporných vkladů, emisí vlastních dluhopisů, emisí vkladových certifikátů (listů, poukázek) apod. Banka má v těch obchodech roli dlužníka a z této role jí vznikají různé závazky. Banka však tyto prostředky soustřeďuje, aby mohla s nimi podnikat, resp. aby mohla získané zdroje dál rozmnožovat. Tuto podnikatelskou aktivitu provádí pomocí aktivních bankovních obchodů.

Aktivní bankovní obchody se odrážejí v aktivech banky a uvádějí do pohybu peněžní prostředky banky nebo svěřené peněžní prostředky se záměrem docílit výnosu (zisku). Toho banka docílí především poskytováním úvěrů, investicemi do cenných papírů apod. Banka má zde pozici věřitele.

„Neutrální bankovní obchody jsou takové obchody, při nichž banka nevystupuje ani ve věřitelském ani v dlužnickém postavení, a proto se tyto obchody neobjevují v bilanci banky, jsou bilančně neutrální.“[4; str. 51]

Dále mohou banky poskytovat i ostatní služby, např. poradenskou a konzultační činnost (poradenství v účetnictví, v umístění finančních rezerv a úspor, v taktice a strategii účasti zahraničního investora na firmě apod.), poskytování informací o obchodních partnerech, zprostředkování obchodních kontraktů (banky informují klienty o zahraničních firmách vhodných k obchodní spolupráci v tuzemsku a naopak), zajišťování burzovních obchodů atd.

4.1 Pasivní bankovní obchody

Tyto obchody realizuje banka s cílem získat finanční zdroje zejména prostřednictvím tzv. depozitních bankovních produktů. Mezi nejpoužívanější patří vklady a emise bankovních

dluhopisů. Tato práce však bude zaměřena pouze na vklady, které budou také součástí praktické části. Emisí bankovních dluhopisů nebude blíže zaobíráno.

4.1.1 Vklady

Hlavním zdrojem financí pro většinu bank je „vypůjčování“ peněz, často krátkodobé, z vkladů klientů. Klienti ukládají své prostředky v bance, protože banky nabízejí jejich bezpečnou ochranu a jiné služby, např. rychlé a spolehlivé způsoby převodu peněz třetím osobám (šeky, platební karty atd.).

Nejčastěji se fyzická osoba může setkat se třemi druhy vkladů:

- vklady na viděnou,
- termínované vklady a
- úsporné vklady.

Vklady na viděnou jsou vklady klientů bez výpovědní lhůty, které mohou být kdykoliv splatné a jejich majitel je může použít kdykoliv bez omezení. Nejčastěji mají formu běžných (kontokorentních) účtů. Běžné účty si zřizují podniky, jednotlivci, vláda, církve, ale i jiné peněžní ústavy. Probíhá na nich nejvíce kreditních bankovních transakcí. Pro klienta je běžný účet nejlikvidnějším, pro banku tudíž nejméně stabilním zdrojem prostředků. Klienti si udržují své peněžní prostředky na běžných účtech pouze ve výši nezbytně nutné pro platební styk.

„Z hlediska banky představují důležitý zdroj financování, který je výhodný v tom směru, že v bance za nízké úroky vyplácené klientům zůstává určitá část vkladů k dispozici, jelikož klienti si zpravidla nevyčerpají veškeré prostředky, na druhé straně však banka musí vynakládat nemalé náklady na provádění platebního styku.“[7; str. 16] Základní právní úprava je obsažena v Obchodním zákoníku, kde jsou rovněž stanoveny práva a povinnosti banky a klienta.

Termínované vklady jsou vklady splatné k určitému předem stanovenému datu buď uplynutím této stanovené lhůty nebo po řádném vypovězení smlouvy o termínovaném vkladu.

Mohou mít dvojí podobu:[9]

- *vklady na pevnou lhůtu*. Úroková sazba je zde pevně stanovena, termín splatnosti je sjednán na přesně stanovený den a zpravidla se jedná o lhůty od jednoho týdne do několika měsíců.

- *vklady s výpovědní lhůtou*. Úrokový výnos je zde zpravidla nejvyšší ze všech typů vkladových účtů, protože vklady nemohou být ani částečně vybrány před uplynutím smluveného termínu nebo výpovědní lhůty.

Čím delší dobu má banka termínovaný vklad k dispozici, tím z něho vyplácí vyšší úrok. Úroková sazba může být buď pevná po celou dobu trvání vkladu, nebo pohyblivá, kdy se úrok mění podle vývoje hladiny úrokových sazeb.

Úsporné vklady jsou vázané na úsporných účtech a slouží k dlouhodobějšímu uložení peněžních prostředků. Nelze je tedy používat k běžnému platebnímu styku jako běžné účty. Dispozice se vkladem je možná pouze proti předložení vkladní knížky, kterou vystaví banka. Nicméně s těmito vkladními knížkami je spojena velká pracnost a tím související vyšší náklady pro banku. Proto v dnešní době jejich význam klesá.

Zvláštním typem úsporných vkladů je stavební spoření, které je organizováno stavebními spořitelny. „Princip stavebního spoření spočívá zjednodušeně řečeno v tom, že účastníci stavebního spoření po jistou dobu spoří a po splnění určitých podmínek získávají zpět nejen své úspory, ale i nárok na poskytnutí účelového stavebního úvěru.“[4; str. 167] „Stavební spoření je v Evropě osvědčený způsob naspoření vlastních prostředků, doplněných výhodným úvěrem na financování bytových potřeb. Systém stavebního spoření je otevřený, přístupný všem zájemcům. Je podmíněn solidaritou všech účastníků systému.“[11; str. 15]

4.2 Aktivní bankovní obchody

Aktivní bankovní obchody představují pro banku značné riziko, protože se banka musí nejen soustavně zabývat likviditou, ale také musí vytvářet zisk a být rentabilní. Všechny tyto faktory hrají důležitou roli při volbě aktiv, bohužel však neexistuje taková volba aktiv, která by zaručovala zároveň vysokou likviditu, nízké riziko a vysokou rentabilitu. Banka kromě úvěrů a půjček vytváří ještě další aktiva. Patří tam primární a sekundární rezervy a investice. Nicméně úvěry jsou zpravidla nejvýznamnějším produktem bank, jelikož v rozvaze představují nejdůležitější položku mezi aktivy, ale zároveň sebou přinášejí i velké riziko, neboť jsou nejvíce vystaveny ztrátám.

„Bankovní úvěr je návratným peněžním vztahem dlužníka věřitele, kde v roli věřitele vystupuje banka. Úvěr tedy pro banku představuje pohledávku.“[6; str. 81]

Banky jsou při poskytování úvěrů velmi opatrné, protože úvěry nejsou zcela likvidní. Proto dbají na přesné splácení úvěrů, způsobilost dlužníka apod. Část úvěrů je zajištěna majetkem dlužníka (movitým i nemovitým majetkem, akciemi apod.), ale část úvěrů je také

nezajištěná, jsou poskytnuty pouze na slib dlužníka, že úvěr splatí. Nezajištěné úvěry jsou logicky rizikovější pro banku než ty zajištěné. Úvěry mohou být poskytovány přímo pobočkami bank, ale ve větších bankách jsou soustředěny v ústředí. Zjednodušeně může být řečeno, že úvěr jsou peníze poskytnuté za úrok.

Nejběžněji se úvěry dělí podle jejich splatnosti na:

- krátkodobé (do 3 let) – kontokorentní úvěr, směnečné úvěry (eskontní, negociační, akceptační, ramboursní, lombardní),
- střednědobé (od 3 let do 5 let) a dlouhodobé (od 5 let a více) – emisní půjčka, hypoteční úvěr.

V této práci budou vysvětleny pouze některé druhy úvěrů. Z krátkodobých to bude kontokorentní úvěr, ze střednědobých a dlouhodobých hypoteční úvěr a z ostatních nezařazených úvěrů spotřebitelský úvěr.

4.2.1 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr nelze poskytnout bez existence běžného účtu, který klient banky používá pro bezhotovostní platební styk. Je to tedy bankovní služba sjednaná k běžnému účtu, která klientovi dovoluje čerpat z účtu peníze (kontokorentní úvěr) i v případě, že na účtu nemá dostatečnou hotovost. Pokud při porovnání všech příjmů a úhrad zbývá na účtu kladný zůstatek, klient je ve vztahu k bance věřitel a banka je dlužník, který věřiteli vyplácí úrok, zpravidla velmi nízký. Naopak pokud při porovnání všech příjmů a úhrad vznikne záporný zůstatek, klient banky je v dlužnickém postavení a musí platit bance úrok, který je zpravidla několikanásobně vyšší než v případě kladného zůstatku. Tomuto zápornému zůstatku se říká úvěr.

„Aby bylo možné plynule uhradit i případná záporná salda běžného účtu (debetu), musí majitel účtu uzavřít s bankou dohodu o možnosti běžně čerpat finanční zdroje do určité výše záporného zůstatku účtu (debetního zůstatku), neboli debetu. Po prozkoumání úvěrové způsobilosti může banka s majitelem běžného účtu uzavřít smlouvu o tzv. kontokorentním úvěru. Banka dohodne s majitelem účtu tzv. úvěrový rámec, tj. maximální přípustnou výši debetu na běžném účtu.“[1; str. 64]

Kromě toho musejí dohodnout další podmínky smluvního vztahu (úroky, zajištění úvěru, sankce aj.). Jako zajištění nejčastěji slouží různé záruky, krycí směnky, zástavy cenných papírů, postoupení pohledávek a tak dále. Dobrým komitentům banka často sama nabízí možnost čerpat na běžném účtu kontokorentní úvěr.

Kontokorentní úvěr bývá nejčastěji používán na vyrovnání výkyvů běžného účtu, na dlouhodobé pořízení oběžného majetku, na sezónní potřebu oběžného majetku, na krátkodobé investiční výdaje apod.

Výhodou kontokorentního úvěru je to, že uzavřená smlouva má zpravidla dlouhodobý charakter. V případě důvěryhodného klienta může být uzavřena i na neomezenou dobu, která trvá prakticky do zrušení běžného účtu. Majitel účtu má peníze velmi rychle k dispozici a v podstatě je stále v platební schopnosti.

Nevýhodou pro banky jsou vyšší nároky na řízení likvidity, jelikož banka předem neví, kdy se majitel účtu rozhodne využít kontokorentního úvěru. Z těchto důvodů je úroková sazba úvěru poměrně vyšší než u ostatních druhů úvěru.

4.2.2 Hypoteční úvěr

Tato forma úvěru byla známá již v antice. Je řazena mezi dlouhodobé úvěry zajištěné zřízením zástavního práva – hypotékou k úvěrované nemovitosti, zejména k pozemkům a stavbám.

„Jedná se o dlouhodobý úvěr se splatností až 30 let a byl původně poskytován majitelům výrobních, či zemědělských nemovitostí, či pozemků oproti zástavě těchto nemovitostí a splácen byl z výnosu zastavených nemovitostí a tedy za výrazně výhodnějších úrokových sazeb. Postupně začal být poskytován dlužníkům i na výstavbu nemovitostí, kde hodnota zajištění teprve vzniká. Umožnil to princip postupného čerpání úvěru až po vyčerpání vlastních prostředků stavebníka.“[11; str. 27]

Pokud dlužník není schopen splácet poskytnutý úvěr, dlužná částka se uhradí z výnosu exekučního prodeje zastavené nemovitosti. „Hypoteční úvěr může být buď účelový, kdy je přesně dán účel použití poskytnutých peněz – zpravidla související s nemovitostí, nebo neúčelový, kdy si lze z úvěru koupit cokoli (dům, auto, dovolenou), nicméně stále je úvěr zajištěn zástavním právem k nemovitosti.“[2; str. 118] Banka emituje hypoteční zástavní listy, což jsou dluhopisy zajištěné zástavním právem k nemovitosti. Proto je poskytnutí tohoto úvěru a nakoupení hypotečních zástavních listů velmi bezpečné a levné.

„Z povahy zajištění vyplývá relativně nízké riziko hypotečních úvěrů i jejich možná dlouhodobost. Výše úrokové sazby z hypotečních úvěrů je vzhledem k relativně malému riziku bank, které je dáno zajištěním zástavním právem k nemovitosti, obvykle nižší ve srovnání s úrokovými sazbami z alternativních úvěrů.“[9; str. 143]

4.2.3 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr nemůže být jednoznačně zařazen mezi krátkodobé, střednědobé nebo dlouhodobé úvěry. Jedná se o neúčelový úvěr, který slouží ke krytí spotřebních výdajů žadatele o úvěr. „Jako podkladové informace zpravidla slouží pouze údaje o mzdě žadatele apod. Zdrojem splácení je poté v podstatě pouze příjem žadatele.“[3; str. 232] Jde ale o dost rizikový úvěr, proto je také úročen vysokou úrokovou sazbou. Výše půjčky se pohybuje v nižších cenových relacích.

„Nevýhodou poskytování spotřebitelských úvěrů pro banky jsou především méně kvalitní podkladové informace předkládané klientem bance, zdroj splácení (běžný příjem klienta) a zpravidla nízká výše úvěru než je tomu u komerčních úvěrů.

Výhodou jsou naopak vyšší úrokové sazby, které vyplývají z rizika banky.“[9; str. 144]

4.3 Neutrální bankovní obchody

Mezi základní služby poskytované bankami patří platební styk. Anglický termín „money transfer“ vystihuje velice dobře podstatu platebního styku, kterou je převod peněz mezi bankami. Smyslem platebního styku je to, aby subjekt, který vyrábí nějaký výrobek či poskytuje nějakou službu, dostal řádně a včas zaplacen. Platební styk se dělí na hotovostní a bezhotovostní. V hotovostním platebním styku dochází k zaplacení za zboží či služby přímo „z ruky do ruky“. Na rozdíl od bezhotovostního styku, kdy se peníze pouze odúčtují z účtu plátce a zúčtují se ve prospěch účtu příjemce v bance.

4.3.1 Hotovostní platební styk

Jedná se historicky nejstarší formu platebního styku používanou po celém světě. Denně ji využívají jak fyzické osoby (např. nákupem novin u stánku), tak osoby právnické. I ve vysoce rozvinutých státech tato forma nezanikla, neboť při malých nákupech se nevyplatí využívat karet či šeků.

Realizuje se prostřednictvím bankovek a mincí, poštovních poukázek a hotovostních šeků, přičemž právě poštovní poukázky a hotovostní šeky jsou často chápány jako „směs“ hotovostní a bezhotovostní platby, neboť určitá část operací probíhá pomocí převodů na účtech.

Výhodou hotovostního platebního styku je okamžité zaplacení za poskytnuté služby či prodej zboží a poskytovatel zboží či služeb si může peníze ihned zkontrolovat. Nevýhod je poněkud více. Peníze mohou být snadno odcizeny, příjemce peněz se musí postarat o jejich

úschovu, bezpečnost, má vysoké náklady spojené s transportem hotovost, peníze mohou být falešné atd.[1]

4.3.2 Bezhotovostní platební styk

Tato moderní forma platebního styku je používána po celém světě. Funguje tak, že klient dá příkaz své bance, aby uhradila určitou částku ve prospěch účtu jiného klienta ať stejné či jiné banky. Banka na to reaguje odepsáním peněz z účtu klienta, který dal příkaz (plátce) a zúčtuje odepsanou částku ve prospěch příjemce. Bezhotovostní platební styk se vyplatí provádět při vyšších částkách, což s sebou přináší mnoho výhod i nevýhod.

Mezi výhody patří malé náklady na transport hotovosti a její ostrahu, ať už z pohledu klienta či banky. Nedochozí v tomto případě k nadměrné emisi nových bankovek, což je velmi výhodné pro centrální banku, protože by tato emise musela být financována ze státního rozpočtu. Bezhotovostní platební styk má ale také své nevýhody, zejména v méně rozvinutých zemích. První nevýhodou je rychlost, s jakou se příjemce peněz dozví od své banky, že částka byla zúčtována v jeho prospěch, a druhou nevýhodou je neschopnost bank sdělit svým klientům aktuální zůstatek na jeho účtu k běžnému dni. Díky rozvoji bankovních technologií by měly být tyto nevýhody brzy odstraněny a neměly by být zdůrazňovány.[1]

Mezi jednoduché formy bezhotovostního placení patří bankovní převody. Rozlišují se bankovní úhrady (příkaz k úhradě) a bankovní inkasa (inkasní příkaz) podle toho, kdo dává k bankovnímu převodu podnět.

„Příkaz k úhradě (credit transfer, direkt credit) je příkazem plátce, aby banka převedla z jeho účtu stanovenou částku na účet příjemce.“[8; str. 335] Příkaz k úhradě je vhodný zejména při úhradě různých poplatků, při vyplácení platů zaměstnanců, při zúčtování převodu z jednoho účtu na jiný účet a při placení za zboží a služby mezi dodavatelem a odběratelem. Plátce nejprve předá příkaz k úhradě bance, ta zatíží účet plátce a zašle úhradu bance příjemce, banka příjemce převede peněžní částku ve prospěch účtu příjemce a zašle zprávu příjemci o zúčtování dané částky. Výhodou bankovní úhrady je její rychlost provedení. Zvláštním typem příkazů k úhradě jsou tzv. trvalé příkazy, které plátce využívá při opakovaných platbách v pravidelných termínech. Nejčastěji se trvalé příkazy používají při placení nájemného, záloh na různé komunální služby, pojistného atd. Placení trvalým příkazem se provádí pouze na základě písemné smlouvy mezi plátcem a jeho bankou.

Bankovní inkaso je pravým opakem bankovních úhrad. „U bankovního inkasa dává podnět k platbě příjemce, který příkazuje bance, aby z účtu plátce inkasovala stanovenou částku a

připsala ji ve prospěch účtu příjemce.“[8; str. 338] Inkasní příkaz se nejčastěji využívá při splácení úvěru, při placení poplatků za vedení účtu, dále při placení za dodávku elektrické energie, plynu, teplé vody apod. Příjemce nejprve předá své bance příkaz k inkasu, banka příjemce předá příkaz k inkasu bance plátce a tato banka zúčtuje inkaso k tíži účtu plátce. Dále předá zprávu o zúčtování bance příjemce a také plátci. Banka příjemce provede zúčtování inkasa ve prospěch účtu příjemce a podá zprávu o zúčtování příjemci.

Existuje zde také trvalý příkaz k inkasu, u kterého je nutná písemná dohoda mezi klientem a bankou.

Dnes nejpoužívanějším platebním instrumentem jsou platební karty, které slouží k úhradě různých výdajů, ale také k výběru hotovosti z bankomatů. Z tzv. debetní karty majitel může čerpat pouze do výše zůstatku na běžném účtu, naopak u kreditní karty existuje úvěrový rámec, do kterého majitel karty může čerpat.

„Bezhotovostní platební styk mezi komerčními bankami v ČR v současné době zajišťuje a garantuje centrální banka státu – Česká národní banka (ČNB). Děje se tak ve speciálním oddělení této banky, které je nazýváno Clearingové Centrum České národní banky (CC ČNB). Bezhotovostní platební styk v ČR je uskutečňován na bázi centrálního zúčtování, které de facto probíhá mezi centrály jednotlivých bank a dalšími subjekty clearingového systému provádějícího datovou komunikaci s CC ČNB.“[1; str. 85]

5 ZPŮSOBY ÚROČENÍ, SPLÁCENÍ A ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRŮ

Tato problematika se týká všech úvěrových produktů, tedy pouze aktivních bankovních produktů.

5.1 Úročení úvěrů

Úrok z úvěru je částka, kterou dlužník musí platit věřiteli za poskytnutý úvěr. „Podstatu úroku a jeho význam vysvětlují různé teorie. Tak např. tzv. abstinenční teorie (podle anglického národohospodáře S. N. Seniora – 1790 – 1864) vysvětluje úrok jako odměnu za zřeknutí se potřeb, které by kapitál věřiteli umožnil uspokojit.“[5; str. 108] A. Marshall zase definuje úrok jako cenu za užívání kapitálu na trhu, která směřuje k rovnovážné situaci, J. M. Keynes považuje úrok za odměnu věřiteli za zřeknutí se likvidity.[5]

Úroková sazba může mít dvojí podobu:[9]

- fixní úroková sazba (pevná po celou dobu splatnosti úvěru, banka ani klient nemůže tuto sazbu měnit) nebo
- pohyblivá úroková sazba (mění se během splatnosti úvěru).

Úrok se zpravidla stanovuje procentuálně ze zapůjčené částky. Pomocí tohoto úrokového procenta pak jednoduše může být spočítána absolutní částka výše úroku.

5.2 Splácení úvěrů

Způsob, jak bude klient bance splácet úvěr, je uveden v úvěrové smlouvě. Splácení úvěru je často přizpůsobeno potřebám klienta a podmínkám banky, která tento úvěr poskytla.

Mezi základní varianty způsobu splácení úvěrů patří:[9]

- a) úvěr splatný najednou v době splatnosti – úvěr poskytnutý na předem sjednanou dobu splatnosti, úrok je splacen najednou po této době splatnosti (zpravidla po 3, 6 nebo 12 měsících);
- b) úvěr splatný po uplynutí výpovědní lhůty – úvěr poskytnutý na předem nesjednanou dobu, výpovědní lhůta je ale dohodnuta pro jeho vypovězení, úrok je splacen najednou po uplynutí výpovědní lhůty (zpravidla po 3, 6 nebo 12 měsících);
- c) úvěr splácený průběžně – úvěr se splácí průběžně, ale nepravidelně (kontokorentní úvěry);

- d) úvěr splácený v pravidelných splátkách (zpravidla měsíčně, čtvrtletně, pololetně nebo ročně) – pevná částka jako výše ročního úmoru (část, kterou se splácí jistina úvěru) je předem sjednána, úroky jsou splatné zároveň se splátkami úvěru;
- e) úvěr splácený v pravidelných anuitách (splátkách) – anuity jsou po celou dobu splácení ve stejné výši, mění se pouze jejich struktura.

5.3 Zajištění úvěrů

Poskytování úvěru přináší pro banku značné riziko. Proto se při každé žádosti o úvěr musí banka zabývat zajištěním proti těmto rizikům, aby minimalizovala úvěrová rizika. Banky používají mnoho metod zajištění úvěrů, nejčastěji analýzu bonity klienta, úvěrové limity, diverzifikaci úvěrů atd.

I přes tyto metody zajištění úvěrů se banky nevyhnou poskytnutí špatných úvěrů. Pro tyto případy proto používají úvěrové zajištění. Dle povahy se dělí úvěrové zajištění na osobní a věcné zajištění. Při osobním zajištění bance ručí kromě příjemce úvěru také třetí osoba, v případě věcného zajištění má banka právo na určité majetkové hodnoty příjemce úvěru.[9]

Pro názornost budou v následujících podkapitolách uvedeny nejčastější formy zajištění úvěrů. Patří sem převážně ručení, zástavní právo, postoupení pohledávek a smluvní pokuta.

5.3.1 Ručení

„Podstatou ručení je jednostranné písemné prohlášení právnické či fyzické osoby – ručitele vůči bance, že uspokojí její určitou pohledávku (splatí poskytnutý úvěr) v případě, neučiní-li tak dlužník.“[4; str. 76] Ručení je zajišťovacím vztahem mezi věřitelem a ručitelem.

Tohoto zajištění úvěru využívá např. Česká spořitelna při poskytování úvěrů obyvatelstvu. Banka si ověřuje výši pravidelných příjmů a výdajů ručitele, splátky jiných úvěrů, vyživovací povinnosti apod.

5.3.2 Zástavní právo

„Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky tím, že v případě, když klient (dlužník) řádně a včas nesplní své závazky vůči bance, má banka právo uspokojit svoje pohledávky realizací (zpeněžením) zástavy včetně jejího příslušenství (to znamená např. úroku plynoucího ze zástavy). Zástavní věřitel – banka se nestává majitelem zástavy, ale má právo hojit se z ní.“[4; str. 82]

Zástavní právo vzniká na základě písemné zástavní smlouvy. V této smlouvě musí být stanovena zástava a pohledávka, kterou zajišťuje.

Pokud je předmětem zástavního práva nemovitost, musí být v katastru nemovitostí zaznamenána tato skutečnost. Tento druh zajištění přichází v úvahu pouze u hypotečních úvěrů. Movité věci se buď odevzdají zástavnímu věřiteli, nebo se vyznačí zástavní právo v listině, která osvědčuje vlastnictví zástavce k této věci. Obvykle se stroje označí tabulkou, ve které je vyznačeno zástavní právo banky, dopravní prostředky se označí v technickém průkazu.

5.3.3 Postoupení pohledávek

„Postoupení pohledávek spočívá v prohlášení příjemce úvěru, v němž jako dosavadní věřitel (postupitel, cedent) postupuje novému věřiteli – bance (postupníkovi, cesionáři) – své pohledávky vůči třetí osobě jako zajištění přijatého úvěru.“[9; str. 138]

Postoupení pohledávek se sjednává v úvěrové smlouvě nebo přímo ve smlouvě o postoupení pohledávek. Ve smlouvě musí být sjednán převod věřitelského práva a výše, do které bude banka úvěrovat postoupené pohledávky.

Pro banku znamená zajištění postoupením pohledávek mnoho výhod. Např. je pro banku výhodná z hlediska jednoduchosti a zároveň postoupení pohledávek zvyšuje úvěr. Úvěr uhrazuje dlužník z postoupené pohledávky. Pokud nejsou pohledávky odběratelem uhrazeny, odpovídá za splacení úvěru úvěrový dlužník (klient).[5]

5.3.4 Smluvní pokuta

Tento zajišťovací nástroj funguje jako donucovací prostředek. Je sjednáván písemně mezi věřitelem a dlužníkem. Pokud dlužník poruší své smluvní povinnosti, je povinen zaplatit pokutu.

Existuje celá řada různých zajišťovacích instrumentů. Kromě výše uvedených může být zmíněna také záruka, dohoda o srážkách ze mzdy a převzetí závazku a přistoupení k závazku.

6 ANALÝZA STUDENTSKÝCH ÚČTŮ A SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ U VYBRANÝCH BANK

Praktická část bude zaměřena blíže na jednoho zástupce pasivních bankovních produktů – studentský účet a na jednoho zástupce aktivních bankovních produktů – spotřebitelský úvěr u třech největších bankovních institucí u nás, kterými jsou Česká spořitelna, Komerční banka a Československá obchodní banka. Bude zaměřeno jednak na historii těchto institucí a jejich hlavní činnost, dva vybrané produkty u jednotlivých bank budou popsány (studentské účty a spotřebitelské úvěry) a nakonec bude vše vyhodnoceno a porovnáno mezi sebou. Cílem praktické části této práce je především shromáždění dat vybraných produktů a jejich následné zhodnocení a porovnání.

6.1 Česká spořitelna

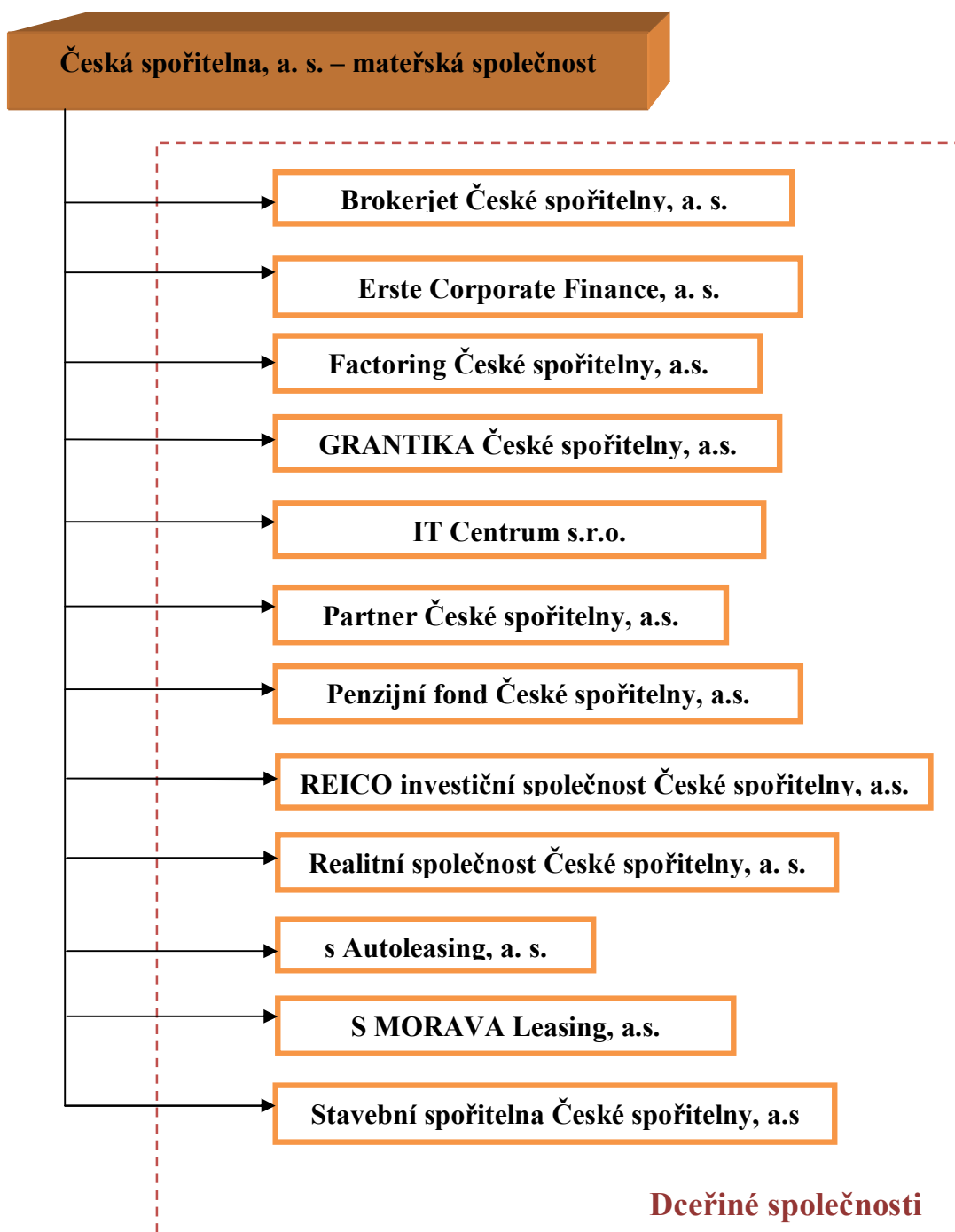
Tato bankovní instituce je pro praktickou část bakalářské práce zařazena proto, že patří mezi největší a nejvyužívanější banku u nás, která své produkty a služby poskytuje nejen podnikatelům, ale hlavně drobným klientům, na které je celá tato práce zaměřena. Je významná jednak díky dlouhodobé tradici, která sahá až do roku 1825, ale také pevnému postavení na českém trhu. Česká spořitelna se může pochlubit velkým počtem klientů (zhruba 5,3 miliony klientů).

6.1.1 Obecné informace o České spořitelně

Jak už bylo výše zmíněno, Česká spořitelna má dlouholetou tradici. V roce 1825 zahájil svoji činnost předchůdce dnešní České spořitelny, který dostal název Spořitelna česká. Až v roce 1992 tato bankovní instituce dostala svůj nynější název a stala se tak i akciovou společností.

Od roku 2000 je Česká spořitelna členem Erste Group, jednoho z předních poskytovatelů finančních služeb ve střední a východní Evropě se 17 miliony klientů v osmi zemích, z nichž většina jsou členy Evropské unie.[18]

Dceřinými společnostmi České spořitelny jsou např. Penzijní fond České spořitelny, Realitní společnost České spořitelny, Stavební spořitelna České spořitelny, sAutoleasing, Brokerjet České spořitelny.

Obrázek 1: Dceřiné společnosti ČS

Zdroj: vlastní zpracování

Vloni se Česká spořitelna stala Bankou desetiletí a po osmé v řadě získala titul Nejdůvěryhodnější banka roku. Tento titul se uděluje na základě hlasování veřejnosti a odborné poroty bankám, které jsou zaměřeny na drobné klienty. Dle hodnocení amerického časopisu Global Finance, který srovnával 500 světových bank, je Česká spořitelna nejbezpečnější bankou střední a východní Evropy.

Pro zajímavost je uvedeno i pár skutečných čísel. Česká spořitelna se může pochlubit ke dni 30. 9. 2011 počtem přes 5 milionů klientů, 10 274 zaměstnanci, 653 pobočkami, 1 392 bankomatů a transakčních terminálů.

6.1.2 Osobní účet ČS Student

Osobní účet ČS Student je určen pro studenty denního studia ve věku 15 – 30 let. Pokud je zájemci o účet méně jak 18 let, musí navštívit pobočku se svými rodiči a předložit svůj občanský průkaz a rodný list. Pokud je ale zájemci více než 18 let, stačí přinést na pobočku svůj občanský průkaz a potvrzení o studiu.

Tento zájemce po založení účtu získá po celou dobu studia řadu výhod. Kromě vedení účtu zdarma a měsíčních elektronických výpisů zdarma má klient k dispozici zdarma až tři produkty a služby Standard, které si sám vybere. Do produktů Standard patří např. internetové bankovníctví SERVIS 24, výběry v hotovosti zdarma, obdržení mezinárodní platební karty Visa Classic atd. Asi největší výhodou, kterou Česká spořitelna k tomuto účtu nabízí, je možnost využití půjčky v době studií, kterou lze splatit kdykoli do 10 let. Každý rok také Česká spořitelna přispívá na ISIC kartu ve výši 200 Kč. Při zřízení Osobního účtu ČS Student klient získá bezkontaktní kartu. Tato karta se vyznačuje svojí jednoduchostí, rychlostí zaplacení a pohodlností. Např. při nákupu do 500 Kč klient nemusí zadávat svůj PIN. Jedinou nevýhodou karty je malé množství míst, kde bezkontaktní kartou lze zaplatit. Měsíční ceny za produkty a služby Standard jsou znázorněny v následující tabulce.

Tabulka 1: Měsíční ceny za produkty a služby Standard

Množství poskytnutých produktů a služeb Standard	Měsíční cena v Kč
0 - 1	0
2 - 3	0
4 - 6	40
7 - 9	80
10 a více	+ 20 za produkt

Zdroj: upraveno podle [17]

Pro náročnější klienty nabízí Česká spořitelna tzv. produkty a služby Plus, kam patří např. embosovaná mezinárodní platební karta Visa Gold, speciální úročení Spořicí plán a služba,

kteřá zajiřtřuje zdarma vřechny platby v řamci řeskř republiky. Takř produkty a sluřby Plus jsou rozdřleny jako produkty a sluřby Standard podle jejich zakoupenřho množství. Mřsíčnř cena je uvedena v nřsledujřcř tabulce.

Tabulka 2: Mřsíčnř ceny za produkty a sluřby Plus

Mnořstvř poskytnutřch produktř a sluřeb Plus	Mřsíčnř cena v Kř
1 - 2	159
3 - 4	289
5 - 6	389
7 a vřce	+ 80 za produkt

Zdroj: upraveno podle [17]

K Osobnřmu řtřu řS Student lze sjednat rřznř druhy pojiřtřnř. Např. pojiřtřnř pro přřpad smrti, invalidity a pracovnř neschopnosti, pojiřtřnř prřvnř ochrany, asistenční sluřby pro motoristy, cestovnř pojiřtřnř a řrazovř pojiřtřnř. Pojiřtřnř prřvnř ochrany a asistenční sluřby pro motoristy se dajř u řeskř spořitelny sehnat od 19 Kř mřsíčnř, cestovnř pojiřtřnř od 35 Kř mřsíčnř a pojiřtřnř pro přřpad smrti, invalidity a pracovnř neschopnosti a řrazovř pojiřtřnř od 49 Kř. Pokud by mřl klient zřjem o pojiřtřnř pro přřpad smrti, invalidity, pracovnř neschopnosti a navíc i ztrřty zamřstnřnř, zaplatř potom mřsíčnř minimřlnř 99 Kř. Ceny pojiřtřnř se odvřejř od vřře limitu pojistnřho plnřnř. řřm je vřřř limit pojistnřho plnřnř, třm je cena pojiřtřnř vřtřř.

Kromř třchto sluřeb si student mřře objednat např. kontokorent (řurokovř sazba ve vřřř 18,90 % p. a.), stavebnř spořenř, penzijnř přřpojiřtřnř a dalřř sluřby.

Potvrzenř o studiu je nutnř předklřdat kařdř rok na pobořce banky ři elektronicky nejpozdřji do 15. března probřhajřcřho řkolnřho roku. Potvrzenř nesmř břt starřř třiceti dnř. Pokud potvrzenř o studiu nebude vřas předlořeno nebo pokud klient nesplnř dalřř podmřnky nutnř pro vedenř Osobnřho řtřu řS Student (vřkovou hranici, přestane studovat apod.), automaticky je řřet k 1. dubnu přveden na břřnř režim Osobnřho řtřu řS.

Osobnř řřet řS se liřř předevřřm vřřř poplatkř. Za řřdnř ař jeden produkt a sluřbu Standard klient zaplatř 29 Kř, za 2 – 3 produkty 69 Kř, za 4 – 6 produktř 109 Kř, za 7 – 9 produktř 149 Kř a za kařdř dalřř produkt a sluřbu Standard 20 Kř. Mřsíčnř cena produktř a

služeb Plus je stejná jako u Osobního účtu ČS Student. Poplatky za hotovostní a bezhotovostní operace jsou také stejné u obou typů účtů.

Osobní účet ČS Student je vhodný pro studenty, kteří chtějí mít peníze kdykoli k dispozici a kteří budou využívat účet k základním transakcím. Pro spoření je tento produkt určitě nevýhodný, neboť je úročen pouze 0,01 % p. a.

6.1.3 Spotřebitelský úvěr

Česká spořitelna nabízí klasický spotřebitelský úvěr, kdy minimální výše úvěru je 100 000 Kč a maximální výše se odvíjí od ceny investice vyplývající z dokladů k účelu úvěru (tudíž není pevně stanovena pro všechny klienty). Spotřebitelský úvěr je účelový úvěr, který je poskytován bezhotovostně pro soukromé potřeby klienta. Splatnost úvěru je do 10 let. K získání úvěru klient potřebuje průkaz totožnosti, potvrzení od zaměstnavatele o výši pracovního příjmu a navíc také dokumenty týkající se zajištění úvěru. Do částky 600 000 Kč je možné získat úvěr bez zajištění. Jinak se úvěr zajišťuje zástavním právem k pohledávce z vkladu, nezajišťuje se zástavním právem k nemovitosti. Výpisy z úvěrového účtu jsou zasílány zdarma, úvěr lze postupně čerpat a je úročen pevnou úrokovou sazbou (od 1. 2. 2012 v minimální výši 6,25 % p. a.).

Pro lepší představu orientační výše měsíční splátky u Spotřebitelského úvěru bude uveden ilustrační případ. Imaginární klient banky si bude chtít půjčit 300 000 Kč na koupi motorky, přičemž doba splatnosti bude 6 let. Jeho měsíční čistý příjem je 20 000 Kč a je klientem ČS. Žije ve vlastní domácnosti, je svobodný. Žádné další půjčky nemá.

Po zadání hodnot do kalkulátoru ČS bylo spočítáno, že orientační měsíční splátka činí 5 912 Kč. Úroková sazba by byla v tomto případě ve výši 12,10 % p. a., RPSN¹ 13,85 % p. a. Navíc musí zájemce o úvěr zaplatit jednorázový poplatek za zpracování úvěru ve výši 3 000 Kč a každý měsíc musí být zaplacen poplatek za správu úvěru (59 Kč). Celkově tedy klient zaplatí 432 927 Kč.

Česká spořitelna na svých internetových stránkách uvádí, že se výše roční úrokové sazby Spotřebitelského úvěru pohybuje od 6,25 %. Ovšem tato nízká úroková sazba se označuje jako „Prime Rate“, což znamená, že je určena pouze pro stálé, bonitní klienty s dobrou platební morálkou. V ilustračním příkladu se úroková sazba vyhoupla na 12,10 % p. a., což je

¹ RPSN = roční procentní sazba nákladů, která udává roční procentuální podíl z dlužné částky, který musí spotřebitel zaplatit za období 1 roku v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru

skoro dvakrát tolik! Díky vysoké úrokové míře a dalším nákladům spojených s poskytnutím úvěru klient přeplatí úvěr o 132 927 Kč.

Kromě klasického Spotřebitelského úvěru Česká spořitelna nabízí celou škálu spotřebních úvěrů, ať už účelové či neúčelové. Pro zajímavost mohou být uvedeny tyto úvěry:

- Americká hypotéka,
- Hotovostní úvěr a
- Úvěr Plus.

Americká hypotéka se od ostatních spotřebních úvěrů liší tím, že je zajištěna zástavním právem k nemovitosti. Díky tomuto zajištění má Americká hypotéka nižší úrokovou sazbu (od 5,95 % p. a.).

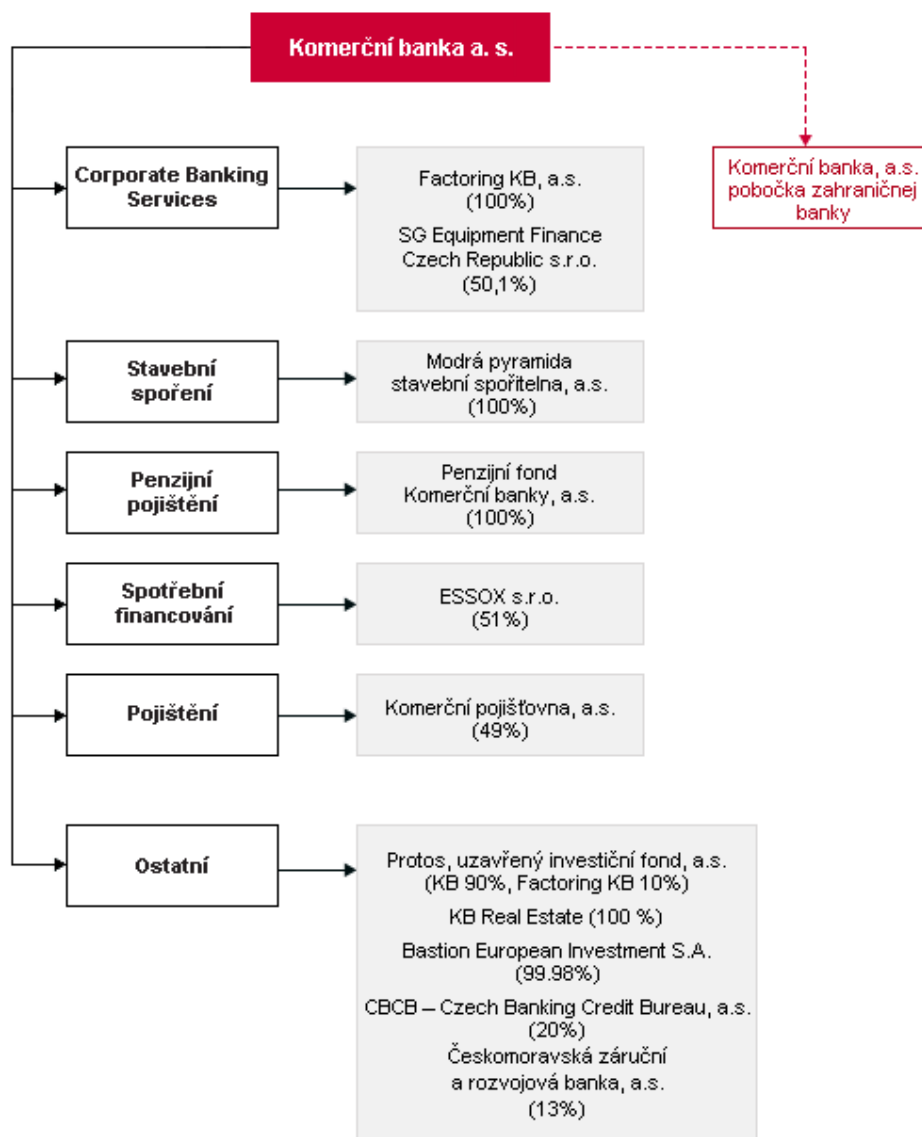
6.2 Komerční banka

Komerční banka je velmi významnou bankovní institucí v České republice, ale i ve střední a východní Evropě. Jelikož je univerzální bankou, nabízí pro své klienty mnoho druhů produktů a služeb v oblasti retailového, podnikového a investičního bankovníctví. Své služby poskytuje dokonce i na Slovensku.

6.2.1 Obecné informace o Komerční bance

„Komerční banka byla založena v roce 1990 jako státní instituce a v roce 1992 byla transformována na akciovou společnost. V roce 2001 koupila státní 60 % podíl v Komerční bance Société Générale.“[22] Skupina Société Générale patří mezi největší finanční skupiny v eurozóně. Zaměřuje se na oblasti retailového, privátního, podnikového a investičního bankovníctví. „Po této privatizaci začala KB kromě své tradičně silné pozice na trhu podniků a municipalit výrazně rozvíjet aktivity také pro individuální zákazníky a podnikatele. Součástí rozvoje retailových aktivit byl i nákup zbývajících 60 % podílu v Modré pyramidě v roce 2006, kterým Komerční banka získala plnou kontrolu nad třetí největší stavební spořitelnou v České republice. Dne 31. 12. 2010 nabyla účinnosti přeshraniční fúze sloučením mezi Komerční bankou a Komerční bankou Bratislava s tím, že nástupnickou společností se stala Komerční banka, která pokračuje v aktivitách na Slovensku prostřednictvím pobočky.“[22]

Komerční banka je mateřskou společností Skupiny Komerční banky (dále jen „Skupina“). Společnosti této Skupiny nabízejí kromě univerzálních služeb také specializované služby jako např. penzijní připojištění, stavební spoření, spotřebitelské úvěry a pojištění a mnoho dalších.

Obrázek 2: Dceřiné společnosti KB

Zdroj: [16]

V roce 2010 byla Komerční banka hodnocena dlouhodobým ratingem A1 v cizí i domácí měně a Penzijní fond Komerční banky dosáhl nejvyšší ratingové stupnice pro penzijní fondy v České republice.

Na závěr je opět uvedeno pár zajímavých čísel Komerční banky. Komerční banka se může pochlubit počtem svých klientů, který dosáhl v roce 2010 přes 1,5 milionu. Dále v roce 2010 měla tato bankovní instituce 395 poboček, 677 bankomatů a 8 619 zaměstnanců.

6.2.2 G2.2

G2.2 je balíček různých produktů a služeb, který je určen převážně studentům od 20 do 30 let, absolventům vysokých škol a mladým lidem ve věku 15 až 19 let. Tento balíček lze objednat on-line přes internet, přes bankovního poradce a přes bezplatnou Infolinku. Zájemci ve věku 15 až 19 let nemusí předkládat potvrzení o studiu. Jinak se potvrzení o studiu předkládá jen při dovršení věku 20 a 26 let, tedy maximálně dvakrát za celou dobu vedení konta. Absolventi vysokých škol musí předložit diplom a poté balíček G2.2 mohou využívat až do svých 30 let.

Balíček G2.2 má výhodu v tom, že klienti od 15 do 25 let neplatí žádný měsíční poplatek. Přesto ale má k dispozici zdarma služby jako např.:

- vedení běžného účtu,
- elektronický výpis,
- příchozí platby,
- přímé bankovníctví,
- embosovanou kartu s cestovním pojištěním a
- tři měsíce od založení účtu trvalé příkazy a inkasa.

Klienti od 26 do 30 let platí základní měsíční poplatek ve výši 68 Kč, který zahrnuje stejné služby jako balíček G2.2 u studentů mladší 26 let. Nicméně v rámci projektu MojeOdměny lze tento poplatek snížit až na nulovou částku. Kromě těchto základních produktů a služeb si klient může zaplatit i za nadstandardní služby jako např. Balíček transakcí, elektronickou platební kartu, další účet v české nebo cizí měně, další platební karty, papírový výpis a pojištění zneužití karty (Merlin). Některé jsou zahrnuty v následující tabulce.

Tabulka 3: Nadstandardní služby balíčku G2.2

Služba	Kč
Elektronická karta	200,-
Další embasovaná karta s cestovním pojištěním	490,-
Zlatá karta	2 990,-
Papírový výpis	20,-
Pojištění Merlin	276,-
Další běžný účet v Kč	29,-
Položka z trvalého příkazu k úhradě	6,-
Odepsaná inkasa	6,-

Zdroj: upraveno podle [19]

G2.2 své klienty také odměňuje. 333 Kč dostane v září každý, kdo alespoň jednou měsíčně po celý rok zaplatí kartou, dobije si mobilní telefon přes bankomat Komerční banky nebo pošle peníze prostřednictvím internetového bankovníctví. Dále nabízí bonus 200 Kč při prvním založení balíčku po předložení platné ISIC karty a nákupy a cestování se slevou (např. se Student Agency a Tutorem). Student může mít všechny výpisy z bankomatu KB zdarma, které normálně stojí 5 Kč. Stačí pouze, aby často platil v obchodech kartou. Za jednu platbu kartou u obchodníka se mu totiž vrátí poplatek za výběr z bankomatu KB. Běžný účet balíčku G2.2 není úročen, proto je nevhodný ke spoření.

Při nesplnění podmínek nutných k vedení balíčku G2.2, např. ukončení studia, přechází klient automaticky na balíček MůjÚčet. Za balíček MůjÚčet klient zaplatí navíc oproti studentskému balíčku měsíčně 68 Kč. Přičemž tam má zahrnuty všechny služby jako balíček G2.2. Dražší je i kontokorent k běžnému účtu. V balíčku G2.2 byl kontokorentní úvěr úročen 12,00 % p. a., u balíčku MůjÚčet je úroková sazba 19,00 %. Ostatní poplatky za hotovostní a bezhotovostní operace jsou jinak u obou balíčků stejné.

6.2.3 Půjčka bez rizika – Osobní úvěr

Půjčka bez rizika – Osobní úvěr je osobní půjčka, kterou doprovází pojištění proti nesplácení úvěru z důvodu dlouhodobé nemoci, ztráty zaměstnání, invalidity či úmrtí zdarma. Pro získání úvěru jsou potřeba dva doklady totožnosti a podklady prokazující příjem klienta (potvrzení od zaměstnavatele o výši příjmu). Osobní úvěr se poskytuje v minimální výši 30 000 Kč a v maximální výši 2,5 milionu Kč. Jedná se o hotovostní či bezhotovostní úvěr s dobou splatnosti maximálně 6 let, který je určen výhradně pro osobní potřeby klienta. Je zde možnost zajištění úvěru, např. ručením, ale při výši úvěru do 2,5 milionu Kč banka nemusí vyžadovat zajištění. Úvěr se splácí z běžného účtu Komerční banky. Výhodou Osobního úvěru je možnost rozložit si splátky na dobu, která klientovi vyhovuje, a možnost splatit předčasně úvěr bez jakýkoliv sankcí. Minimální úroková sazba je 9,33 %. Záleží opět na době splatnosti, bonitě klienta a výši úvěru. Za zpracování a vyhodnocení žádosti o úvěr si Komerční banka účtuje poplatek ve výši 0,8 % (max. 2 900 Kč). Měsíční spravování úvěru stojí 80 Kč.

V případě Osobního úvěru Komerční banka nabízí možnost spočítat si na internetových stránkách orientační měsíční splátku. Opět bude použit stejný ilustrační příklad jako v případě ČS, jen s tím rozdílem, že žadatel o úvěr bude klientem KB. Při půjčce 300 000 Kč na koupi motorčky, která bude splatná za 6 let, vypočítá úvěrová kalkulačka orientační měsíční splátku ve výši 5 662 Kč při úrokové sazbě 10,31 % p. a. a při RPSN 11,70 % p. a. Za zpracování úvěru klient zaplatí 2 400 Kč, za správu úvěru pak 80 Kč měsíčně. Celkově tedy klient zaplatí 411 527 Kč, což znamená, že klient musí zaplatit navíc o 111 527 Kč více než je výše úvěru. Tato částka však musí být brána s rezervou, neboť je pouze orientační. Úroková sazba se totiž odvíjí od bonity klienta a interního posouzení úvěruschopnosti klienta.

Kromě výše zmíněného spotřebitelského úvěru Komerční banka dále poskytuje např.:

- Půjčku bez rizika – Perfektní půjčku,
- Premium půjčku,
- Optimální půjčku,
- Úvěr Garant (americká hypotéka),
- MojeAuto (financování automobilů),
- EKO úvěr (pro ty, kteří chtějí žít ekologicky a šetřit energii),

- MojePůjčka Plus (určený pro stávající klienty Komerční banky, kteří splácí alespoň jeden spotřebitelský úvěr a mnoho dalších produktů týkající se půjček a úvěrů).

6.3 Československá obchodní banka

Československá obchodní banka (dále jen „ČSOB“) je akciovou společností, která v České republice působí přes 40 let jako univerzální banka. Díky svým službám získala i řadu ocenění. Proto byla také vybrána pro praktickou část této práce.

6.3.1 Obecné informace o ČSOB

ČSOB byla založena státem v roce 1964 jako banka pro poskytování služeb v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací. V červnu 1999 byla privatizována – jejím majoritním vlastníkem se stala belgická KBC Bank, která je součástí skupiny KBC. V červnu 2000 ČSOB převzala Investiční a poštovní banku (IPB). Po odkoupení minoritních podílů se v červnu 2007 stala KBC Bank jediným akcionářem ČSOB. Do konce roku 2007 působila ČSOB na českém i slovenském trhu; slovenská pobočka ČSOB byla oddělena k 1. lednu 2008.

„ČSOB působí v České republice pod dvěma základními značkami – ČSOB a Poštovní spořitelna. Klienti jsou obsluhováni prostřednictvím poboček ČSOB, Finančních center Poštovní spořitelny a obchodních míst České pošty.“[14]

Skupina ČSOB je součástí skupiny KBC, která se zaměřuje především na fyzické osoby na domácím trhu – v Belgii a ve střední a východní Evropě. Skupina ČSOB díky vysoké síle svých značek (ČSOB, Poštovní spořitelna, Hypoteční banka, ČMSS) zaujímá silnou pozici ve všech segmentech.

Obrázek 3: Dceřiné společnosti ČSOB

Zdroj:[15]

Skupina ČSOB získala v loňském roce řadu ocenění. Získala např. ocenění časopisu Global Finance, kdy se stala nejlepší bankou v ČR pro rok 2011. Také Euromoney Award for Excellence 2011 a magazín EMEA Finance vyhodnotil ČSOB jako nejlepší banku v ČR pro rok 2011. Dále Skupina ČSOB získala dvě zlaté a tři stříbrné koruny a mnoho dalších ocenění.

Nyní je uvedeno opět několik základních čísel. Ke dni 30. 9. 2011 se ČSOB může pochlubit velkým počtem klientů (přes 3 miliony klientů). Zaměstnává 7 775 lidí, má 251 poboček a 815 bankomatů.

6.3.2 ČSOB Studentské konto Plus

Pro mladé lidi ve věku 15 až 28 let je určeno ČSOB Studentské konto Plus. Stačí předložit občanský průkaz a zájemce od 21 let věku navíc potvrzení o studiu na vyšší odborné nebo

vysoké škole. Potvrzení o studiu stačí předložit pouze jednou za celou dobu daného typu studia na příslušné škole.

Kromě běžného účtu s měsíčními výpisy získá student také mezinárodní platební kartu VISA Classic Student, možnost přečerpat účet až o 20 000 Kč (pouze pro studenty VŠ nebo VOŠ - úroková sazba 17,90 % p. a.), ČSOB Elektronické bankovníctví a všechny tuzemské příchozí a odchozí (elektronické) platby a všechny výběry z bankomatů ČSOB zdarma. Neplatí se zde za vedení konta. Poplatek 30 Kč měsíčně se platí pouze v případě, že klient chce zasílat měsíční výpisy poštou. Úroková sazba a minimální vklad je 0,01 % p. a.

Po dovršení věku 28 let se automaticky přechází na ČSOB Konto, které je výhodné pro klienty využívající základních bankovních služeb v malém objemu (maximálně 2 příchozí a 2 odchozí platby a 2 výběry z bankomatů měsíčně). ČSOB Konto s papírovými výpisy stojí měsíčně 60 Kč, s elektronickými výpisy 50 Kč. Měsíční cena konta zahrnuje již výše zmíněné základní služby v malém objemu, mezinárodní elektronickou platební kartu, povolené přečerpání účtu (18,90 % p. a.) a elektronické bankovníctví. Pokud by klient překročil počet odchozích plateb, zaplatil by za každou účetní položku 3 Kč. V případě příchozích plateb by to bylo 6 Kč. Realizace trvalého příkazu u přepážky stojí 6 Kč stejně jako u studentského konta, avšak při využití InternetBankingu klient zaplatí 3 Kč, kdežto u studentského konta je to zdarma. Za každý výběr z bankomatu ČSOB klient zaplatí 6 Kč, pokud překročil horní hranici povolených výběrů zdarma. Jinak ČSOB Konto je úročeno stejně jako ČSOB Studentské konto Plus.

6.3.3 ČSOB Půjčka na cokoliv

ČSOB Půjčka na cokoliv je jak už sám název napovídá bezúčelová půjčka. Poskytuje se klientům ve věku 18 let a více, kteří mají běžný účet ČSOB Konto nebo ČSOB Aktivní konto. Navíc musí také předložit doklady potvrzující výši jeho příjmů a dva doklady totožnosti. Doba splatnosti půjčky je 1 rok až 7 let, přičemž lze půjčku i předčasně splatit. Půjčka na cokoliv se splácí pravidelně jednou za měsíc. Minimální výše půjčky je 20 000 Kč, maximální výše je 600 000 Kč, které lze půjčit i bez ručitele. Půjčku si klient může pojistit pro případ ztráty zaměstnání ale i pracovní neschopnosti. Úroková sazba se zpravidla pohybuje od 8,90 % ročně. Záleží na době splatnosti, výši úvěru a bonitě klienta. Jednorázový poplatek za zpracování úvěru je ve výši 1 % z poskytnutého úvěru. Za správu úvěru, která zahrnuje kromě správy také cenu konta a inkaso, klient zaplatí celkem 115 Kč měsíčně.

Pro ilustraci je uveden opět stejný příklad jako u předchozích bank. Klient ČSOB si půjčí 300 000 Kč na koupi motorčky. Doba splatnosti bude 6 let. Čistý měsíční příjem má ve výši

20 000 Kč, ve své vlastní domácnosti žije sám a nemá další půjčky. Úvěrová kalkulačka spočítala orientační měsíční splátku ve výši 5 849 Kč při úrokové sazbě 11,92 % p. a. a při RPSN 12,57 % p. a. Za zpracování úvěru klient zaplatí jednorázově 3 000 Kč, za správu úvěru měsíčně 115 Kč. Celková částka splatná spotřebitelem činí 432 408 Kč, což je o 132 408 Kč více než je výše půjčky. A to je pouze výpočet orientační, výše úrokové sazby se může značně lišit v závislosti na bonitě klienta a jeho platební schopnosti.

A v neposlední řadě ČSOB nabízí stejně jako předešlé bankovní instituce i Americkou hypotéku, která je zajištěna zástavou nemovitosti. Jinak je to ale neúčelová půjčka, kterou klient může využít na cokoliv.

6.4 Komparace produktů vybraných bankovních institucí

V této kapitole budou porovnávány studentské účty a spotřebitelské úvěry České spořitelny, Komerční banky a Československé obchodní banky mezi sebou. Studentské účty budou srovnávány z hlediska výše poplatků a nabízených služeb. K tomu budou připojeny výsledky z průzkumu, který byl proveden mezi studenty. Spotřebitelské úvěry budou porovnány z hlediska výše měsíční splátky, úrokové sazby a poplatků.

6.4.1 Studentské účty

Lze si povšimnout, že studentské účty vybraných bank mají mnoho společného. Jsou určeny pro studenty od 15 do 30 let (ČSOB do 28 let), měsíční poplatek za vedení účtu studenti neplatí v žádném případě, pouze u ČSOB Studentského konta Plus při využití služby posílání měsíčních výpisů poštou (30 Kč měsíčně). Při využití všech tří typů studentských účtů klient získá zdarma zpravidla tyto služby:

- vedení účtu,
- měsíční elektronické výpisy,
- platební kartu.

Dále si mohou studenti samozřejmě připlatit za nadstandardní služby. Např. za zlatou kartu, papírový výpis, pojištění apod. Zpravidla však těchto služeb nevyužívají, jak vyplynulo z průzkumu, který byl prováděn mezi studenty.

Studentská konta se liší až výší poplatků za hotovostní a bezhotovostní operace, bonusy, úrokovými sazbami a četností předkládání potvrzení o studiu.

Česká spořitelna a Komerční banka přispívá každý rok na ISIC kartu ve výši 200 Kč. Komerční banka navíc odměňuje klienty každý rok částkou 333 Kč v případě, že alespoň jednou za měsíc po celý rok zaplatí kartou, dobije si mobilní telefon přes bankomat KB nebo pošle peníze přes internetové bankovníctví.

Co se týče úrokových sazeb, tak ty jsou u studentských účtů velmi nízké. Česká spořitelna a ČSOB úročí své účty úrokovou sazbou ve výši 0,01 % p. a., KB má úrokovou sazbu 0,00 % p. a. Tudíž ani jeden účet není vhodný na dlouhodobější spoření.

Pro lepší porovnání jednotlivých studentských účtů z hlediska výše poplatků, je zvolen imaginární student ve věku 22 let. Z průzkumu, který byl prováděn a o kterém bude zmíněno dále, vyplynulo, že mnoho studentů je nenáročných a požadují pouze základní služby. Nejčastěji je to elektronické bankovníctví, elektronické výpisy a vlastnění platební karty. Proto tyto služby bude imaginární student po své bance také vyžadovat. Vymyšlený student za daný měsíc provede 2 výběry z bankomatu příslušné banky a 2 příkazy k úhradě (dobití karty do menzy, nájem) ve prospěch účtu stejné banky. Na účet mu přijde za měsíc leden výplata z brigády a kapesné od rodičů. U obchodníků student zaplatí 3x platební kartou. Z těchto údajů je možné spočítat, kolik daný student zaplatí na poplatcích u jednotlivých bankovních institucí.

Tabulka 4: Srovnání poplatků u studentských účtů vybraných bank

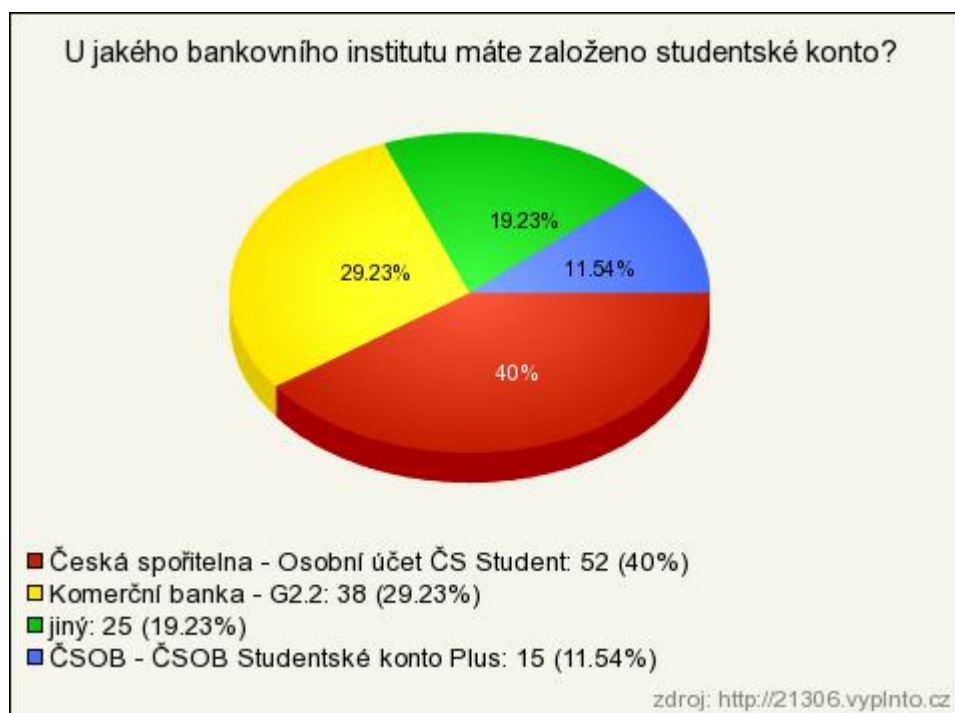
	ČS	KB	ČSOB
Vedení účtu	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Elektronický výpis	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Platební karta	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Elektronické bankovníctví	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Příkazy k úhradě	4 Kč	12 Kč	0 Kč
Příchozí platby	10 Kč	0 Kč	0 Kč
Výběry z bankomatu	12 Kč	0 Kč	0 Kč
Výše měsíčních poplatků	26 Kč	12 Kč	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z ilustračního příkladu je možné vidět, že ČSOB nabízí z hlediska výše měsíčních poplatků nejvýhodnější studentské konto. Tyto poplatky jsou pro většinu studentů nejdůležitější při výběru studentského účtu (viz výsledky z průzkumu).

V rámci této bakalářské práce byl proveden průzkum mezi studenty středních a vysokých škol pomocí dotazníků. Celkem se průzkumu zúčastnilo 142 respondentů (což je 57,7 % všech dotázaných).

Z průzkumu vyplynulo, že 91,55 % studentů vlastní studentský účet. Nejvíce respondentů má studentský účet u České spořitelny (40 %), v Komerční bance má účet 29,23 % respondentů a v ČSOB 11,54 %.

Obrázek 4: Přehled využívaných studentských účtů

Zdroj:[21]

Nejvíce studentů ovlivnily při výběru studentského konta rodiče (50,77 %) a malé poplatky (44,62 %). Z toho vyplývá, že pokud vlastní u dané banky rodiče běžný účet, pravděpodobně ho tam budou mít i jejich děti.

Celkem 115 studentů je spokojeno se svým studentským účtem. Zbylým patnácti studentům se nelíbí přístup České spořitelny ke klientovi (pracovníci banky dělají často chyby, nabízejí nadstandardní služby, neinformují o tom, že chtějí dodat aktuální potvrzení o studiu), nesmyslné poplatky (za příchozí a odchozí platby, za platby v rámci EU), malý úrok,

malé množství bankomatů Komerční banky a mnozí klienti České spořitelny často nevědí, za co platí poplatky. Zajímavé je, že všichni klienti ČSOB jsou se vším spokojeni.

Pro studenty je nejdůležitější mít možnost využívat elektronického bankovníctví, dále nízké poplatky a množství bankomatů. Naopak nejméně důležité jsou pro ně nadstandardní služby, možnost využití úvěru a image banky.

Co se týče úvěrů, tak většina respondentů (83,08 %) by nikdy nevyužila půjčky. Zbytek by si půjčil maximálně do 20 000 Kč a to formou kontokorentu. Pojištění si platí 47 respondentů, nejvíce využívají cestovního pojištění (25 studentů) a pojištění karty (14 studentů).

Celý výsledek z průzkumu je uveden v příloze této práce.

Při výpočtu měsíčních poplatků ČSOB Studentské konto Plus vyšlo nejlépe. Průzkum tento výsledek zcela potvrzuje, neboť všichni klienti ČSOB jsou se svým účtem naprosto spokojeni a nikdo by tento typ účtu neměnil. Z toho jasně vyplývá, že v dnešní době je pro velkou většinu studentů prioritní především levný studentský účet, který má minimální poplatky za hotovostní a bezhotovostní operace. Naopak klienti ČS a KB měli pár připomínek, zvláště co týkalo výše měsíčních poplatků. Přesto mají ale ČS a KB mnoho klientů z řad studentů, protože jejich rozhodování často ovlivní rodiče, kteří u dané banky mají veden běžný účet.

6.4.2 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry jednotlivých bank budou také porovnány pomocí orientační výše měsíční splátky. U každého spotřebitelského úvěru příslušné banky byly zadány do úvěrové kalkulačky stejné údaje. Klient žádal o úvěr ve výši 300 000 Kč na koupi motorčky, který by byl splatný za 6 let. Jeho měsíční čistý příjem je ve výši 20 000 Kč. Žije ve vlastním bytě sám a je klientem dané banky. Žádný jiný úvěr nesplácí.

Z takto zadaných hodnot kalkulačka spočítala orientační výši měsíční splátky, úrokovou sazbu a RPSN. Nyní spotřebitelské úvěry jednotlivých bank budou opět porovnány na základě výsledků, které vyšly u jednotlivých typů spotřebitelského úvěru.

Tabulka 5: Porovnání spotřebitelských úvěrů

	ČS	KB	ČSOB
Orientační měsíční splátka	5 912 Kč	5 662 Kč	5 849 Kč
Orientační úroková sazba	12,10 %	10,31 %	11,92 %
Poplatek za zpracování úvěru	3 000 Kč	2 400 Kč	3 000 Kč
Měsíční poplatek za správu úvěru	59 Kč	80 Kč	115 Kč
RPSN	13,85 %	11,70 %	12,57 %
Celková částka splatná spotřebitelem	432 927 Kč	411 527 Kč	432 408 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvýhodněji vyšel Osobní úvěr Komerční banky. Oproti ostatním produktům má o dost nižší úrokovou sazbu a RPSN. Spotřebitelské úvěry ČS a ČSOB jsou na srovnatelné úrovni. ČS má sice o polovinu levnější měsíční poplatek za správu úvěru než produkt ČSOB, nicméně úrokovou sazbu má o něco vyšší. Opět ale musí být podotknuto, že úrokové sazby jsou pouze orientační, přesnou výši klient zjistí až při setkání s privátními poradci dané banky, kteří na základě bonity klienta, jeho využívaných služeb, zkušeností banky s jeho platební morálkou a dalších aspektech spočítají úrokovou sazbu na míru každému klientovi.

Jak je vidět z ilustračního příkladu, bankovní úvěry nejsou zrovna levnou záležitostí, obzvláště v ČR, kde se spotřebitelské úvěry řadí mezi nejdražší v Evropě spolu s Polskem a Maďarskem. Důvodem je především vysoké riziko nesplácení úvěrů. Přehled cen spotřebitelských úvěrů v Evropě je znázorněn na následujícím obrázku.

Ceny spotřebitelských úvěrů

(RPSN – roční náklady na úvěr – úroky, poplatky a další náklady, vybrané země)

Polsko	21,94 %
Maďarsko	19,24 %
Česká republika	15,74 %
Slovensko	15,74 %
Itálie	8,72 %
Španělsko	7,74 %
Německo	7,10 %
Francie	6,57 %
Rakousko	6,12 %
Švédsko	2,34 %

ZDROJ: ECB, ČNB

Obrázek 5: Ceny spotřebitelských úvěrů v Evropě

Zdroj:[12]

Na obrázku je zřejmé, že Česká republika patří opravdu k nejdražším v úvěrování. Před ní stojí pouze již zmiňované Polsko a Maďarsko. Naopak nejlevnější spotřebitelské úvěry mají ve Švédsku, Rakousku a Francii. Slovensko stojí na stejné příčce jako Česká republika.

Co se týče nebankovního sektoru, tak tam je úvěrování stále dražší než u bank. Je to dáno hlavně tím, že mnohé firmy, které půjčují domácnostem, si neprověřují klienty v registru dlužníků, stačí jim pouze doklad o nějakém příjmu. Tím mají také riziko nesplácení vyšší než obchodní banky. Mezi nejčastější klienty nebankovních institucí patří nezaměstnaní. Do nebankovního sektoru patří např. leasingové společnosti a společnosti poskytující spotřebitelské úvěry.

Dříve si lidé půjčovali především na elektroniku nebo na dovolenou. V dnešní době se účel spotřebitelských úvěrů změnil. Poslední dobou stále více Čechů raději investují do trvalých hodnot, např. do bydlení. Rekonstruují bydlení, kupují nemovitosti, vybavení domácností a další zboží spojené s úpravou bydlení. Lidé očekávají, že se jim investované peníze vrátí nebo že se jim zvýší alespoň komfort bydlení.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo seznámit čtenáře s neznámějšími bankovními produkty, které banky poskytují nepodnikatelským subjektům, a dále vybrané produkty (studentské účty a spotřebitelské úvěry) analyzovat. Zároveň byly tyto vybrané produkty porovnány mezi sebou tak, aby si čtenář mohl udělat obrázek o jednotlivých produktech největších bank u nás: České spořitelny, Komerční banky a ČSOB.

V teoretické části byly obecně charakterizovány peníze – hotovostní i bezhotovostní, jejich vznik a podstata. Poté byla předmětem práce bankovní soustava, především dvoustupňový bankovní systém, do kterého patří centrální banka a obchodní banky. Centrální banka byla detailně popsána a byly u ní uvedeny její základní funkce. Obchodní banky byly nejdříve charakterizovány, byly u nich uvedeny také jejich základní funkce a činnosti a poté byl popsán vývoj obchodních bank na našem území. V neposlední řadě se práce zaměřila také na český bankovní systém, v jehož čele stojí Česká národní banka.

V samostatné kapitole byly popsány jednotlivé druhy bank, se kterými se lze nejčastěji setkat na našem území. Patří sem především univerzální banky, hypoteční banky, spořitelny a stavební spořitelny. Praktická část této práce se zabývala právě univerzálními bankami. Nebylo zapomenuto ani na bankovní produkty, které byly hlavním předmětem práce. Bankovní produkty byly rozděleny podle jejich postavení v rozvaze a nejdůležitější a nejčastější z nich byly detailně popsány. Na aktivní bankovní produkty se práce zaměřila více, neboť u nich byly uvedeny druhy splácení, úročení a zajištění úvěrů. Ze zajištění úvěrů to bylo ručení, zástavní právo, postoupení pohledávek a smluvní pokuty.

Praktická část byla blíže zaměřena na neznámější a největší bankovní instituce u nás – ČS, KB a ČSOB. Jednotlivé bankovní domy byly stručně popsány a byly u nich uvedeny základní informace o jejich bankovních produktech a službách. Pro tuto práci byly zvoleny studentské účty, které jsou asi nejpřínosnějším tématem pro studenty, a spotřebitelské úvěry, kterých poslední dobou využívá stále více lidí. U studentských účtů byly uvedeny služby spojené s vedením studentského konta, jejich poplatky, různé bonusy a úrokové sazby. U spotřebitelských úvěrů kromě základních informací, výši úrokových sazeb a poplatků byl přidán ilustrační příklad pro lepší představu o měsíčních splátkách.

Nakonec byli vybraní zástupci aktivních a pasivních bankovních produktů porovnány. Studentské účty se, co se týče nabízených služeb, moc nelišily, proto byl proveden menší průzkum mezi studenty, jehož výsledky jsou uvedeny v poslední kapitole a v příloze. Dále byl

pro představu o výši měsíčních poplatků připojen menší příklad „běžného studenta“, který není moc náročný na služby. Z příkladu i z průzkumu jasně vyplynulo, že poplatky jsou pro zájemce o studentský účet nejdůležitější. Přesto řadu studentů ovlivní při výběru studentského konta vlastní rodiče. Spotřebitelské úvěry se nejvíce lišily v úrokových sazbách. Proto byla sestavena tabulka, kde byly porovnány úrokové sazby jednotlivých bank a kde byly také uvedeny orientační měsíční splátky, podle kterých většina lidí vybírá úvěr.

Celá problematika bankovního sektoru je poměrně složitá, ale snad se podařilo dosáhnout vytyčeného cíle, který byl stanoven v úvodu práce, a snad si i čtenář z uvedeného textu a příkladů vytvoří ucelený pohled na dané téma a zároveň pochopí význam bankovníctví pro společnost.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BLAŽEK J., UKLEIN J. *Bankovníctví*. Brno: Doplněk, 1997. 1. vydání. 179 s. ISBN 80-210-1715-5.
- [2] ČERNOHORSKÝ J. *Základy financí*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 1. vydání. 181 s. ISBN 978-80-7395-203-7.
- [3] ČERNOHORSKÝ J. TEPLÝ P. *Základy financí*. Praha: Grada, 2001. 1. vydání. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
- [4] DVOŘÁK P. *Bankovníctví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996. 1. vydání. 212 s. ISBN 80-7079-079-2.
- [5] FREIBERG F. *Bankovníctví*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2000. 1. vydání. 181 s. ISBN 80-01-02106-8.
- [6] JÁNEŠOVÁ M., KAMPF R. *Financování a bankovníctví*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. 1. vydání. 142 s. ISBN 80-7194-358-4.
- [7] KAMPF R. *Financování a bankovníctví I*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 1. vydání. 79 s. ISBN 80-7194-913-2.
- [8] POLIDAR V. *Management bank a bankovních obchodů*. Praha: Ekopress, 1995. 1. vydání. 423 s. ISBN 901-991-0-0.
- [9] REVENDA Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2005. 4. vydání. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.
- [10] ROLOVÁ, K. *Analýza zadlužení domácností*. Pardubice, 2008. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Ing. Jan Černohorský, Ph.D.
- [11] ZEMAN V. *Bankovníctví: studijní text pro kombinovanou formu studia*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. 1. vydání. 88 s. ISBN 80-214-3256-X.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [12] Byznys.ihned.cz – Osobní finance. *Úvěry zlevníme. Už brzy, dušují se české banky. Zatím patří k nejdražším v Evropě* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-46346610-uroky-z-pujcek-brzy-zamiri-dolu-dusuji-se-banky>.
- [13] Česká republika. *Zákon o bankách*. In: *Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách*. 2012. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/cast1.aspx>.
- [14] ČSOB - O společnosti ČSOB. *ČSOB – O společnosti ČSOB* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Profil-CSOB/Stranky/default.aspx>.
- [15] ČSOB - Přehled skupiny ČSOB. *ČSOB - Přehled skupiny ČSOB* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Skupina-CSOB/Stranky/Prehled-Skupiny-CSOB.aspx>.
- [16] Finanční skupina KB. *Finanční skupina KB – Komerční banka* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://kb.cz/cs/o-bance/o-nas/skupina-komerni-banky/financni-skupina-kb.shtml>.
- [17] Osobní účet ČS Student. *Osobní účet ČS Student - Sazby a poplatky - Česká spořitelna*. [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/osobni-ucet-cs-student/sazby-a-poplatky-d00015531>.
- [18] Profil České spořitelny. *Profil České spořitelny - Česká spořitelna* [online]. [2012] [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>.
- [19] Sazebník KB. *Sazebník KB – MůjÚčet a G2.2 (balíčky v konceptu MojeOdměny)* [online]. [2012] [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.sazebnik-kb.cz/cs/obcane/depozitni-produkty/mujucet-a-g2-2-balicky-v-konceptu-mojeodmeny.shtml>.
- [20] SCHEINER, L. *Banky* [online]. Praha: Jos. R. Vilímek [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.securityprinting.org/texty/banky/banky.pdf>.
- [21] ŠUDOVÁ, I. – *Studentské účty (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné online na <http://21306.vyplnto.cz>.
- [22] Základní informace. *Základní informace* [online]. © 2010 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-informace.shtml>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Výsledky průzkumu

Příloha A – Výsledky průzkumu

1. Jaké je vaše pohlaví?

Odpověď	Počet	Lokálně
žena	107	75.35%
muž	35	24.65%

2. Jaký je váš věk?

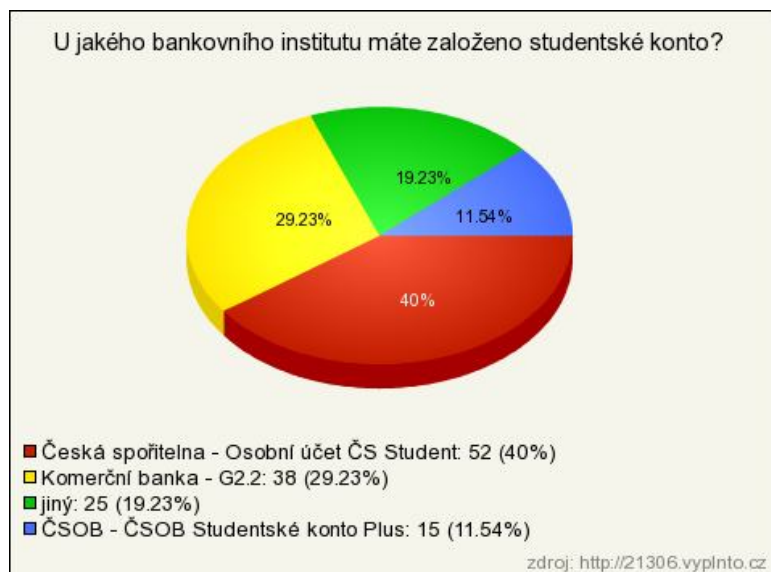
Odpověď	Počet	Lokálně
21 - 25 let	115	80.99%
16 - 20 let	25	17.61%
více jak 30 let	1	0.7%
26 - 30 let	1	0.7%

3. Jaký typ školy studujete?

Odpověď	Počet	Lokálně
vysoká škola	124	87.32%
střední škola	13	9.15%
nestuduji	4	2.82%
vyšší odborná škola	1	0.7%

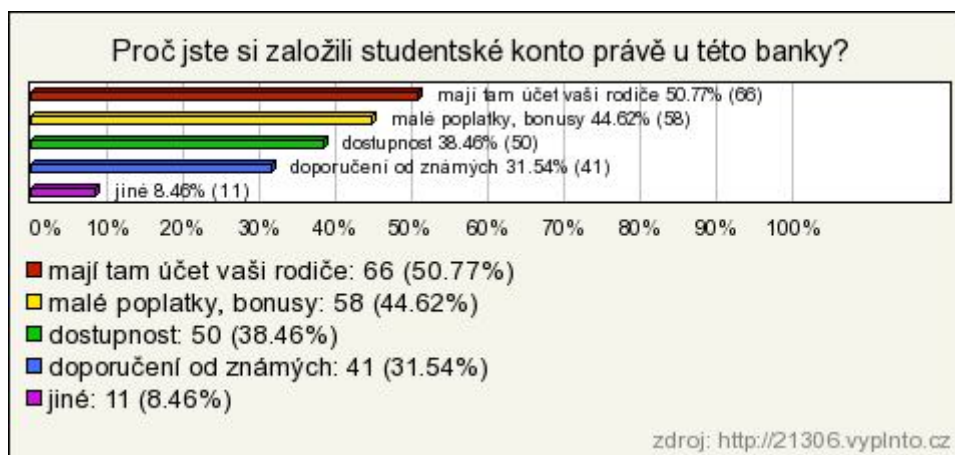
4. Pokud vlastníte studentský účet, u jakého bankovního institutu máte založeno studentské konto?

Odpověď	Počet	Lokálně
Česká spořitelna - Osobní účet ČS Student	52	40%
Komerční banka - G2.2	38	29.23%
jiný	25	19.23%
ČSOB - ČSOB Studentské konto Plus	15	11.54%

5. Proč jste si založili studentské konto právě u této banky? Povinná otázka, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí (min. 1).

Odpověď	Počet	Lokálně
mají tam účet vaši rodiče	66	50.77%
malé poplatky, bonusy	58	44.62%
dostupnost	50	38.46%
doporučení od známých	41	31.54%
jiné	11	8.46%

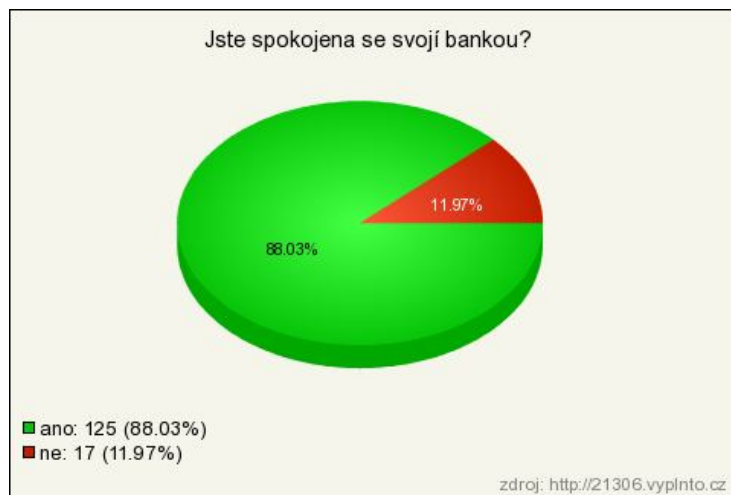

6. Jak jste se dozvěděli o bance, u které máte studentské konto?

Odpověď	Počet	Lokálně
od rodičů a známých	93	71.54%
z internetu	18	13.85%
z propagačních letáků	8	6.15%
z televize	6	4.62%
odjinud	5	3.85%

7. Jste spokojeni se svojí bankou?

Odpověď	Počet	Lokálně
ano	115	88.46%
ne	15	11.54%

8. Pokud ne, tak proč?

Celkově nejsem spokojena s přístupem ke klientovi. Např. Když jdu na pobočku a potřebuji malou změnu v nastavení osobního účtu tak je mi nabízena spousta jiných produktů - což chápu, že je jejich práce, ale že mi poté v podstatě nevyřídí to, pro co jsem tam původně přišla, mě tedy irituje. Abych uvedla příklad tak v loňském roce jsem byla odevzdat potvrzení o studiu a pracovnice pobočky se mi ho neobtěžovala zadat do systému, tudíž mi byl změněn účet - bez toho, aniž by mi to někdo oznámil, a byly mi účtovány normální poplatky.

Mnohdy není konkrétně jasné, za co platím poplatky. V řádku u odečtené částky je mnoho "důvodů" odděleno lomítkem. Např.: trvalá příkaz / došlá platba / SIPO / ...

Na to, že je to studentský účet, tak účtuje poplatky za kde co. Nejvíce mě štve platba za příchozí a odchozí platby. To u jiných bank je student od těchto poplatku oprostěn.

Např. teď jsem poprvé posílala přes účet mezinárodní platbu (v rámci EU) a naprosto mě šokoval poplatek za tuto platbu. Posílala jsem 500Kč a poplatek byl 200Kč. A to se vyplatí!

Nedají ti vědět, když potřebují potvrzení o studiu. Automaticky ti změni účet na normální. Hlavně, že posílají při výpisu milion reklam.

Nejsem spokojen s žádnou bankou.

Poplatky za příšlou platbu, žádný úrok.

Poplatky za vše, směšný úrok, málo bankomatů.

Poplatky za výběr z bankomatu, nejmenší možná částka při výběru 200.

V podstatě se svojí bankou spokojená jsem. Mám pouze jeden problém, který je pro mě momentálně dost nemilý. Jsem na Erasmu ve Slovinsku a Česká spořitelna zde nemá partnera, takže co výběr platím 125 Kč poplatků. Přesto, že se ve Slovinsku nachází pobočka Erste Group, banky nejsou propojené. Velmi mě to rozčílilo.

Vysoké poplatky a nepochopitelné poplatky např. za vklad na účet! To mě hlava nebere...

Vysoké poplatky po ukončení produktu, nízká informovanost o nových projektech.

Vysoké poplatky za všechno!

9. Založili byste si účet u méně známé banky, pokud by měla lepší služby a podmínky vedení účtu než vaše stávající?

Odpověď	Počet	Lokálně
ne	65	50%
ano	65	50%

10. Srovnávali jste podmínky bank u studentských účtů, než jste si je založili?

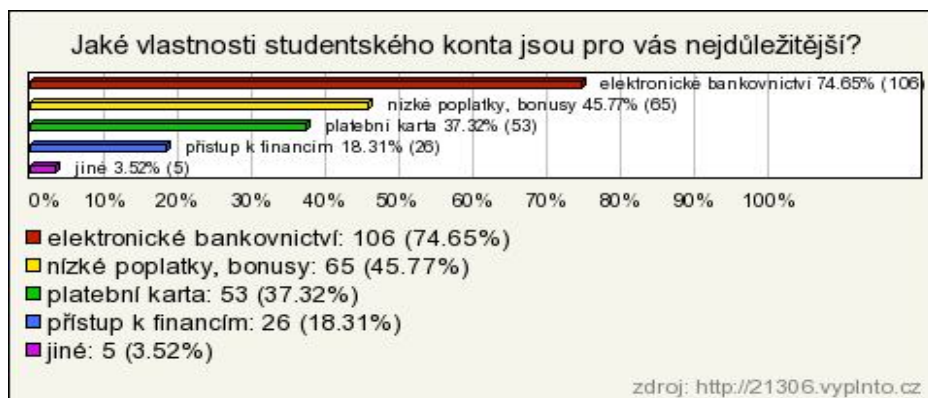
Odpověď	Počet	Lokálně
ne	68	52.31%
ano	62	47.69%

11. Jaké důvody Vás vedly k založení studentského konta? (povinná, seznam - alespoň jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
ukládání peněz z brigád nebo jiné práce, z kapesného	98	75.38%
kontrola vlastních financí	66	50.77%
potřeba mít platební kartu	57	43.85%
služby zdarma (vedení účtu, elektronický výpis, výběr z bankomatu,...)	45	34.62%
nízké poplatky, bonusy	30	23.08%
jiné důvody	12	9.23%

12. Jaké vlastnosti studentského konta jsou pro vás nejdůležitější? (povinná, seznam - alespoň jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
elektronické bankovníctví	100	76.92%
nízké poplatky, bonusy	60	46.15%
platební karta	49	37.69%
přístup k financím	25	19.23%
jiné	2	1.54%

13. Ohodnoťte co je pro Vás důležité (1. nejdůležitější, 8. nejméně důležité):
(povinná, seznam - seřazení možností)

Odpověď	Průměrné pořadí	Rozptyl
výše úrokové sazby	4.192	5.232
výše poplatků	2.485	4.557
bonusy	4.454	2.586
dostupnost banky (přepážky, bankomaty)	3.092	3.499
množství poskytovaných základních služeb	4.323	2.588
nadstandardní služby	5.869	3.006
možnost využití úvěru (na studium, kontokorent)	5.931	4.341
image banky	5.654	4.765

14. Je pro vás důležité mít v místě bydliště pobočku či bankomat své banky?
(povinná, ano - ne)

Odpověď	Počet	Lokálně
ano	113	86.92%
ne	17	13.08%

15. Používáte běžně internetové/telefonní bankovníctví nebo raději navštívíte pobočku banky? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
častěji internetové/telefonní bankovníctví	108	83.08%
častěji pobočky	14	10.77%
využívám obou stejně	8	6.15%

16. Kolik výběrů z bankomatu uskutečníte za měsíc? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
1 - 5	108	83.08%
6 - 10	13	10%
0	8	6.15%
11 a více	1	0.77%

17. U bankomatu jakého bankovního ústavu nejčastěji vybíráte? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
u bankomatu své banky	110	84.62%
snažím se vybírat peníze u bankomatu své banky, ale pokud není v dosahu, vyberu peníze z bankomatu jiné banky	19	14.62%
vybírám z nejbližšího bankomatu, nezáleží, jestli je to moje banka	1	0.77%

18. Jak často využíváte výběr hotovosti v bance na přepážce? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
nikdy	111	85.38%
několikrát do roka	18	13.85%
párkrát do měsíce	1	0.77%

19. Jaká forma výpisu z účtu je pro Vás nejvhodnější? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
elektronická	110	84.62%
písemná	20	15.38%

20. Využili byste studentský úvěr? (povinná, ano - ne)

Odpověď	Počet	Lokálně
ne	108	83.08%
ano	22	16.92%

21. Používáte u svého bankovního účtu kontokorent? (povinná, ano - ne)

Odpověď	Počet	Lokálně
ne	114	87.69%
ano	16	12.31%

22. Pokud ano, v jaké průměrné výši? (nepovinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
do 5 000 Kč	7	43.75%
od 5 001 Kč do 10 000 Kč	5	31.25%
od 10 000 Kč do 30 000 Kč	4	25%

23. Jak často platíte platební kartou v obchodech? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
párkrát do měsíce	54	41.54%
výjimečně, párkrát do roka	31	23.85%
2x - 5x týdně	30	23.08%
denně	8	6.15%
nikdy	7	5.38%

24. Jaké další služby mimo bezhotovostních transakcí využíváte v rámci Vašeho studentského účtu? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
žádné	67	51.54%
cestovní pojištění	25	19.23%
pojištění karty	14	10.77%
spořicí účet	10	7.69%
stavební spoření	5	3.85%
jiné	4	3.08%
úrazové pojištění	3	2.31%
penzijní připojištění	2	1.54%

25. Kolik Kč měsíčně zaplatíte za užívání Vašeho studentského účtu včetně všech poplatků za bankovní služby? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně
do 25 Kč	53	40.77%
od 26 Kč do 50 Kč	45	34.62%
0 Kč	19	14.62%
od 51 Kč do 100 Kč	10	7.69%
od 201 Kč do 300 Kč	1	0.77%
od 101 Kč do 200 Kč	1	0.77%
od 501 Kč a více	1	0.77%

26. Jste spokojeni s celkovou výší poplatků, které měsíčně zaplatíte za užívání Vašeho studentského účtu včetně všech poplatků za uskutečněné služby? (povinná, ano - ne)

Odpověď	Počet	Lokálně
ano	88	67.69%
ne	42	32.31%

Jste spokojeni s celkovou výší poplatků, které měsíčně zaplatíte za užívání Vašeho studentského účtu včetně všech poplatků za uskutečněné služby?

■ ano: 99 (69.72%)
■ ne: 43 (30.28%)

zdroj: <http://21306.vyplnto.cz>